

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Газета 1966 йил
1 июлдан
чиқа бошлаган

ШАҲАР ИЖТИМОЙ - СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

№ 221 (10.024)

2003 ЙИЛ 13 НОЯБРЬ

ҚИСҚА сатрларда

● **ЭРТАГА** Тошкент шаҳар ҳокимлиги, Адлия бошқармаси, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг Тошкент шаҳар бўлими ҳамкорликларида «Оила — муқаддас Ватан» тадбирлар туркумига кирувчи «Контрацептив воситалари — аёллар соғлигининг гарови» мавзюда илмий-амалий анжуман ўтказилади.

● **ЭРТАДАН** Тошкент педагогика касб-хунар коллежидида «Ёшлар ва муаммолар ечими» мавзюда икки кунлик семинар бошланади. Мазкур семинар АКСЕЛС ташкилотининг Маҳаллий ташаббуслар дастури гранти асосида ва Тошкент шаҳар ўрта махсус касб-хунар таълими бошқармаси ҳамкорликларида амалга оширилмоқда.

● **ЭРТАГА** Шайхонтоҳур туманидаги «Қора-тош» маҳалласида ўтказилаётган давра суҳбати оилада тиббий маданиятни ошириш, аёлларнинг соғлигини мустаҳкамлаш, соғлом авлод туғилиши ва уни тарбиялашнинг устувор йўналишлари масалалари муҳокамасига бағишланади.

● **РЕСПУБЛИКА** эндокринология илмий-тегишри институтидида шифокорлар иштирокида ташкил этилган тадбирда буюк касалликларини даволашнинг замонавий усуллари кенг муҳокама этилди.

● **ПОЙТАХТИМИЗДА** Ўзбекистон Маданият ишлари вазирлиги, Бас-такорлар уюшмаси, Ўзтеле-радиокомпанияси, Ўзбекистон Давлат консерваторияси ҳамкорлигида уюштирилаётган «Давр садолари» фестивали доирасида «Бул-булча» ансамблининг концерти намойиш этилди.

● **ЎЗБЕКИСТОН** киночилар уйида Ўзбекистон ва Қозоғистон кино ижодкорлари томонидан яратилган хужжатли фильмлар намойиши бўлиб ўтди.

● **ТОШКЕНТ** Давлат техника университети қошидаги академик лицейда ташкиллаштирилган тадбир Молдова маданияти кунларига бағишланди.

Тошкент шаҳар ҳокимлиги
Матбуот хизмати ва ўз
мухбирларимиз
хабарларидан.

МАРКАЗИЙ ОСИЁДА МИНТАҚАВИЙ ИҚТИСОДИЙ ҲАМКОРЛИК БЎЙИЧА ВАЗИРЛАР АНЖУМАНИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Хурматли меҳмонлар!
Аввало, сизларни, Тошкент шаҳрида ўтаётган Марказий Осиёда минтақавий иқтисодий ҳамкорлик бўйича вазирлар анжумани қатнашчиларини қутлар эканман, ҳаммангизга иззат-икром ва эҳтиромим-ни изҳор қилмоқчиман.

Биз Марказий Осиёда иқтисодий ҳамкорликни чуқурлаштириш ғоясининг асосий ташаббускорларидан бири, устувор қўшма лойиҳаларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш мақсадида йиғилган ушбу нуфузли анжумани ўтказишга бош-қош бўлаётган Осиё тараққиёт банкининг ролини юксак қадрлай-миз.

Минтақамиздаги мамлакатларнинг ривожланиш тажрибаси ва мантиғи минтақавий иқтисодий алоқаларнинг чуқурлашуви объектив қонуният эканлигини тасдиқламоқда ҳамда ижтимоий ўзгаришлар ва ҳамкорликни ривожлантириш учун мисли кўрилмаган имкониятлар очмоқда. Бугунги кунда биз глобаллашув жараёнининг тўла ва тенг ҳуқуқли қатнашчилари бўлиш, XXI асрда Марказий Осиё давлатларини халқаро муносабатлар ва жаҳон ҳўжалик алоқаларининг янги тизимига жалб этиш учун ҳар қачонгидан ҳам кўпроқ имкониятга эгаимиз.

Марказий Осиё давлатлари тарихан мустақкам иқтисодий муносабатлар тизими билан ўзаро ҳам-барчас боғланган. Минтақамиз салоҳиятининг бойлиги нуктаи назардан, истиқболли халқаро лойиҳаларни амалга ошириш, биринчи навбатда мине-рал-ҳомашё, сув-энергетика заҳиралари ҳамда комму-никациялардан фойдаланиш соҳасидаги лойиҳа-ларини ҳаётга жорий этиш борасидаги имкониятларнинг кенглиги жиҳатидан ноёб мавғага эгадир.

Жўрдофий ҳолатига кўра улкан транзит салоҳия-тига эга бўлган Марказий Осиё минтақаси жаҳон миқёсидаги коммуникация инфратузилмасидан му-носиб жой олиши, Европа билан Осиё ўртасидаги асосий қўталараро транспорт «кўприкларидан бири бўлиб қолиши учун барча имкониятлар мавжуд.

Минтақани «анклав» ҳолатидан чиқариш муам-моларини ҳал этиш билан боғлиқ транспорт ком-муникациялардан фойдаланиш Марказий Осиё минтақаси-даги мамлакатлар ҳамкорлигининг устувор йўнали-ши ҳисобланади. Биз «боши берк» транспорт йўна-лишларини эмас, балки умумжаҳон коммуникация-ларига олиб чиқадиган магистрал транспорт йўлла-

рини ривожлантиришнинг принциплал муҳим вазифа, деб ҳисоблаймиз. «Буюк Ипак йўли» йўналишлари орқали Марказий Осиё ва Кавказни Европа ҳамда Осиё-Тинч океани минтақаси мамлакатлари билан боғлайдиган йўللари барпо этиш минтақадаги мамлакатларнинг иқтисодий ривожлантириш маса-лаларини комплекс ҳал этишни таъминлайдиган тарзда интеграциялашувига кўмаклашади.

Энергетика инфратузилмасини ривожлантириш соҳасида ўзаро ҳамкорликнинг муҳим мақсади бўлган ёқилғи-энергетика комплекслари самарадорлигини ошириш мамлакатларимизнинг ресурсларини ўза-ро тўлдирish таъмоилига асосланиши лозим.

Афғонистондаги вазият барқарорлашиб бораёт-гани ва халқаро ҳамкорлик дастурлари амалга оши-рилаётгани муносабати билан ҳамкорликнинг маз-кур йўналишлари алоҳида долзарб аҳамият касб этмоқда. Ушбу мамлакат иқтисодиётини қайта тик-лаш борасидаги кенг миқёсли режалар минтақани ривожлантириш ва интеграциялашнинг умумий ёнда-шувига ҳамохан бўлиши лозим.

Шу муносабат билан, етакчи халқаро донорлар-ни Осиё тараққиёт банкининг ташаббусини қўллаб-қувватлашга ва Марказий Осиёнинг минтақавий дастурларини амалга оширишга яна ҳам кенгроқ жалб этиш принциплал муҳим масаладир.

Ўзбекистон ҳамкорлигининг ўзаро келишиб олин-ган устувор йўналишларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлайди ва минтақа мамлакатларининг миллий манфаатларига мос келадиган транспорт, савдо ва энергетика соҳаларидаги қўшма лойиҳаларни амал-га оширишга фаол иштирок этишга тайёрдир.

Вазирларнинг Тошкент анжумани давомида бо-зор ислохотларини чуқурлаштиришга, экспорт са-лоҳиятини кенгайтириш ҳамда мамлакатларимиз аҳолисининг турмуш даражасини оширишга қара-тилган минтақавий устувор дастурларни тузиш ва амалга оширишга оид энг мақбул ечимлар ишлаб чиқилишига ишонаман.

Барча қатнашчиларга самарали фаолият ва ан-жуман ишининг муваффақиятли якунланишини ти-лайман.

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти

САРМОЯВИЙ ФАОЛИЯТ МУВОФИҚЛАШАДИ

11-12 ноябрь кунлари пойтахтимиздаги «Интерконтинентал» меҳмонхонасида Марка-зий Осиёда минтақавий иқтисодий ҳамкорлик бўйича вазирлар анжумани бўлиб ўтди.

Осиё тараққиёт банки (ОТБ) шафёфлигида ўтган мазкур конфе-ренцияда Ўзбекистон, Мўғулистон, Озарбойжон, Тожикистон, Хитой, Қозоғистон ва Қирғизистон расмий вакиллари иштирок этди. Унда, шу-нингдек, БМТ Тараққиёт дастури, Европа тикланиш ва тараққиёт бан-ки, Халқаро валюта жамғармаси, Ислом тараққиёт банки ва Жаҳон банки вакиллари кутатувчи сифатида қатнашди.

Ўзбекистон Республикаси Пре-зиденти Ислом Каримовнинг ан-жуман иштирокчиларига табриғи-ни Президентнинг Давлат масла-ҳатчиси Саидлаҳмад Раҳимов ўқиб эшиттирди.

ОТБ президенти Тадао Чино мазкур анжумани ташкил этишда кўрсатган ёрдами учун Ўзбекистон ҳукуматиға миннатдорлик билди-ди. Унинг фикрича, Марказий Осиё давлатларининг жойлашуви, бозор-ларининг нисбатан кичиклиги улар-нинг ўзаро яқин ҳамкорликка та-раққиёт топишини тақозо этади. Ушбу анжуман хориз сармоядор-ларининг минтақамиз мамлакатла-рига ишончини мустаҳкамлаш ва

сармоя оқимини қўпайтиришга хиз-мат қилади. ОТБ ва бошқа халқа-ро молия ташкилотларининг мин-тақадаги сармоявий фаолияти му-вофиқлашуви яхшилайди.

Конференцияда минтақадаги иқтисодий ҳамкорлик жараёнлари-да амалга оширилиши зарур бўлган қатор вазифалар муҳокама қилин-ди. Аҳоли фаровонлигини ошириш, транспорт, савдо ва энергетика со-ҳаларидаги сунъий тўсиқларни бар-тарф этиш, сув-энергетика ресур-сларидан оқилона фойдаланиш ҳамда атроф-муҳит ҳимоясини ку-чайтириш, хусусий сектор ривақи-и учун қулай сиёсий ва ижтимоий муҳит яратиш, иқтисодий инфра-тузилмаларни тақомиллаштириш каби масалалар шулар жумласи-дандир.

Таъкиллаш жоизки, Марказий Осиё мамлакатлари раҳбарлари ин-теграцияни жадаллаштириш бо-расида қўллаб қелишувларга эриш-ган. Лекин, хоризлик мутахассис-ларнинг фикрича, биргаликда ҳал қилинадиган айрим муаммолар ҳам борки, уларни айрича ечишга ури-нишлар ҳам йўқ эмас. Айрим ке-

лишувлар эса ҳаётда ўз аксини топ-манпти. Дейлик, гидроэнергетика, транспорт коммуникацияси ва озиқ-овқат соҳаларида консорци-умлар тузиш ғояси ҳамон амалиёт-га татбиқ этилмапти.

Конференцияда иштирокчи мам-лакатлар делегациялари раҳбар-лари сўзга чиқиб, минтақавий ин-теграцияни ривожлантириш бо-расидаги масалаларға муносабатини баён қилди.

Анжуманда Марказий Осиё ми-нтақасидаги иқтисодий ҳамкорлик-ни кучайтириш учун, аввало, ўза-ро маъқул ёндашувлар ва механиз-мларни ишлаб чиқиш зарурлиги алоҳида таъкилланди.

Конференцияда Ўзбекистон Рес-публикаси Бош вазири ўринбоса-ри, иқтисодиёт вазири Р.Азимов сўзга чиқди.

Анжуманда Ўзбекистон Респу-бликаси Бош вазири ўринбосари, Ташки иқтисодий алоқалар агент-лиги раиси Элёр Фаниев иштирок этди.

Надирбек ЎЛЖАБОВ,
ЎЗА мухбири

XXI саҳоси

Барча манбалардан
олинган сўнги хабарлар

Мамлакатимизда

● **Ўзбекистон Респуб-ликаси Президенти Ислом Каримов кеча Оксаройда Халқаро валюта жамғармаси (ХВЖ) фармойиш берувчи ди-ректорининг ўринбосари Шигенитсу Сугисакени қабул қилди. Учрашув чоғида ХВЖ билан ҳам-корликни янада ривож-лантиришга оид ва то-монларни қизиқтирган бошқа масалалар юзаси-дан фикр алмашилди.**

● **Ўзбекистон Респу-бликаси Олий Мажлисида «Ўзбекистон Республика-сининг компьютер жино-ятлари бўйича қонунчи-лигини тақомиллашти-риш масалалари» мавзу-ида давра суҳбати ўтказилди.**

● **Иккинчи чақириқ Ко-рақалпокистон Республи-каси Жўрғи Кенгеси-нинг XII сессияси бўлиб ўтди. Унда ташкилий ма-сала кўрилиб, Қорақалпо-ғистон Республикаси Жўрғи Кенгеси Раиси-нинг ўринбосари этиб Га-фуржон Ражабов сайлан-ди.**

● **Сиёсий тадқиқотлар марказида «Глобаллашув ва Марказий Осиё» мав-зюда семинар бўлиб ўтди.**

● **Самарқанд вилояти-нинг Пахтачи ва Окдарё туманлари пахтакорлари давлатга пахта сотиш йиллик шартнома-режа-сини бажардилар.**

Жаҳонда

● **АҚШ ва КХДР шу йил-нинг 10-13 декабрь кун-лари Пекинда КХДРнинг ядро дастурини тўхта-тиш бўйича шартномаларнинг иккинчи босқичини ўтказишга келишиб олдилар.**

● **Доминикан Респу-бликасида бўлиб ўтган иш ташлашлар натижасида 6 киши ҳаётдан кўз юмди ва камида 20 киши жаро-ҳатланди.**

● **Кеча эрталаб Тайпей-да Рихтер шкаласи бўйи-ча 5,5 баллик zilзилла рўй берди. Жабрланган-лар ва вайронагарчилик-лар тўғрисида ҳозирча маълумотлар йўқ.**

ДЕМОКРАТИЯ МАКТАБИ

Шу кунларда пойтахтимизда бутун республикадаги каби ўзини ўзи бошқариш органлари сайловлар бошланиб, уларнинг ялқ натижалари ҳам маълум бўлмоқда. Бу ҳақда умумий ҳулоса чиқариш бироз эрта, албатта, шахримиздаги 450 та маҳаллада сайловлар ноябрь—декабрь ойларида давом этади. Шундай бўлсада, жамиятимиз ва давлатимиз ҳақида муҳим ижтимоий-иқтисодий аҳамиятга эга бўлган сайлов кампаниясининг юқори савияда, демократик тамойилларга асосланган ҳолда очик ва ошқора тарзда ўтаётганини таъкидлаш жоиз. Бу борада жамоатчиликнинг ўрни қандай? Ушбу жараёнда турли ташкилотлар, сиёсий партияларнинг ўз ваколати доирасидаги иштироки сезиларлими? Айни пайтда кўпчиликни қизиқтириши мумкин бўлган шу каби саволлар билан шахар Оқсоқоллар Кенгаши ва «Маҳалла» жамғармасининг Тошкент шахар бўлими раиси Рихситилла АҚРОМОВга мурожаат этдик.

— Рихситилла Жўраевич, суҳбатимиз бошида ўзини ўзи бошқариш органларига бўлиб ўтаётган сайловларнинг аҳамияти, уларнинг илгариги сайлов тадбирларидан фарқи хусусида тўхталиб ўтсангиз.

— Бу борада гап борганда авваламбор яқин тарихга назар ташласак. Халқимизнинг азалий урф-одатларию анъаналари, бой мероси, миллий кадриятларининг маскани дея таърифлашга лойиқ маҳаллани ҳаётимизнинг ўзига хос мезони ҳисобланади десак адашмаймиз. Шу билан бирга унинг макони ҳақида гап кетганда, маҳалланинг имкониятлари чексиз бўлишига қарамай, бир пайтлар маҳаллага бирон-бир фуқарога у ёки бу манзилда истикомат қилиши ҳақида маълумот берувчи маскан деб қаралган, оқсоқолнинг роли эса асосан тўй ва бошқа маросимларга бош-қош бўлиш билан кифояланиб қолаверган. Очигини айтилган бўлса, маҳаллага кенг кўламда иш ташкил қилишга рухсат ҳам йўқ эди, яъни бу борада ушшоқчилик устун қилини кимларнидир ҳавотирга солар эди. Мустақиллик йилларининг бошиданқо, ананиқроқ 1992 йилда қабул қилинган «Ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисида»ги Қонун қунига кирганидан сўнг маҳалла аста-секин жамиятнинг ўзини ўзи бошқариш органи сифатида шаклланиб боради. Мустақиллик билан қадам-қадам маҳалланинг замонавий тизимига асос солиниб. Бу борада давлатимиз раҳбари Ислам Каримов тубдан янгиланиб, тақомиллашиб бораётган маҳаллага алоҳида урғу бериб, «ўзини ўзи бошқаришнинг халқимизга хос наоёв усули бўлган маҳалла жамоатчилиги назоратини ташкил этишда шундай салоҳият ва имкониятларга эгаки, улардан тўлиқ фойдаланишимиз лозим», дея таъкидлаганидир. Дарҳақиқат, айнан маҳалланинг кўпчилигини уюштириш тажрибаси ва имкониятлари фуқаролик жамияти қурилишида пойдевор ўрнини боса олиши инобатга олиниб, ўзини ўзи бошқариш органларига катта ишонч билдирилди. Бизга маълумки, бугунги кунда маҳалла фаолияти ҳар томонлама қўллаб-қувватланиб, унга давлат бошқаруви ваколатларининг бир қисми босқичма-босқич топширилмоқда. Ушбу ваколатлардан фойдаланиш ва уларни жойларда татбиқ этиш механизми ҳам яратилган. Демак, маҳаллага мавжуд имкониятлардан фойдаланишга катта йўл очилди. Маҳалла ҳақиқи равишда ўз ҳуқуқий, ижтимоий-маънавий мавқеига эга бўла бошлади ва жамонавий бошқариш тизими демократик асосларда шаклланиб бормоқда.

Бу борада оқсоқолнинг ўрни нечоғли аҳамиятга молик эканини тушунириб ўтиришга ҳожат бўлмас керак. Лекин, сир эмас, ўзини ўзи бошқариш органларига бўлиб ўтган олдинги сайловлар талаб даражасида ташкил этилмасди, юзакчилик, аҳолининг унча катта қисми бохабар бўлмаган ҳолда, шунчаки расмийчилик билан ўтказилиб келинганди. Сабаби — оқсоқолларга нисбатан талаблар деярли шаклланимаган, маҳалла тизимини яратиш ва уни жорий этишда асосий бошқарув кучи бўлиши лозим бўлган оқсоқолнинг олдинги қўйлабидан вазифалар аниқланмаганди. Яна шунини ҳам таъкидлаш керакки, унинг шахс сифатидаги вазифалари маълум эмасди. Оқсоқол ким бўлиши керак? Деган савол ҳеч қолми қизиқтирмади. Ҳозир, унда, сайловлар бошида ҳам — ўша оқсоқолнинг ўзи бўлиб, ҳаттоки бу борадаги фуқаролар йиғинини ҳам шахсан ўзи бошқаришга манфаатдор эди. Шу боисдан муқобили номзод деган тушунча омма орасида умуман мавжуд бўлмаган.

Биринчи навбатда бу йилги сайловларни ўтказиш тартиби тубдан ўзгартирилиб, қонун доирасида унга бир қатор янгилар киритилди. Сайловолди жараёнида жойларда — ҳар бир маҳаллада ишчи гуруҳлари ташкил этилиб, улар асосан ўзини ўзи бошқариш органи таркибига кирмаган маҳалла фуқароси, маҳалла ҳудудида жойлашган қорхона ёки ташкилот вакиллари, шунингдек халқ депутатлари шахар Кенгаши депутатларидан иборат тарзда тузилган ва ушбу гуруҳ аъзоларига бarchа сайловга тайёргарлик ишлари, фуқароларнинг фаоллигини таъминлаш билан боғ-

лиқ ишлар, улар орасидан овоз бериш учун вакиллари белгилаш, сайлов ўтказиш ваколати юклатилган. Маҳалла оқсоқоли, унинг маслаҳатчилари, комиссиялар раҳбарлари сайлов йиғилишида овоз бериш ҳуқуқига эга бўлмасдан қатнашади ва фақат сайлов кун тартибидидаги муҳим масала юзасидан — фуқаролар олдида ўз фаолияти давомида қилган ишлари хусусида ҳисобот беради.

Бу йилги сайловнинг муҳим томони яна шундаки, бу жараёндан барча хабардор бўлиши билан бирга, улар номидан ҳар бир кўча, ҳар бир кўп қаватли турар жой майдан ёки истак ва талаблардан қилиб чиққан ҳолда бундан ҳам тор доирадан сай-

олдиндан тегишли амалий ишлар бажарилди.

Шунга ҳам алоҳида урғу бериб ўтиш лозимки, сайловга тайёргарлик қириш пайтида ўтказилган семинар-кенгашлар ҳам мақсадли равишда ишчи гуруҳлар, амалдаги оқсоқолларга кўп нарсаларда равшанлик киритди десак муболага бўлмайди.

— Дастлабки сайловлар бугунги кун талабларига мос ўтаётганини эътироф этиш лозим. Бироқ айрим маҳалла-ларда фуқаролар бу ҳақда маълумотга эга эмаслиги ёки уларнинг оқсоқол сайланишида фикр билдириш ҳуқуқлари тўғрисида тушунириш олиб борилмагани хусусида эътирозлар ҳам билдирилмоқда...

— Даставвал бундай ҳолатлар юзга келмаслиги учун, шу жумладан маҳалла ахли орасида норозиликлар чиқишига сабаб қолдирмаслик мақсадида жойларда ўзини ўзи бошқариш органи фаоллари бўлмаган кишилардан иборат ишчи гуруҳлари ташкил қилинган ва уларга катта масъулият юклатилганини эълитиб ўтмоқчиман. Яъни, ҳар бир оилага, ҳар бир фуқарога сайловлар моҳиятини тушунирган ҳолда халқнинг фикрини ўрганиш, сайловлар ошқора ва

кистон Конституциясининг 10 йиллигига бағишланган тантанали маросимда билдирган фикрларини келтириб ўтиш ўринлидир. Жумладан, Ўртобшимиз: «...шубҳасиз, маҳалла оқсоқоллари ва фаоллари кўмакмадада муҳтож бўлган инсонларни ёлғиз қолдирмасдан, уларнинг бошини силаб, бу одамларни ҳимоялаш учун, керак бўлса, давлат идоралари, мансабдорларнинг тинчини бузиб, тегишли ёрдам ва маблағни ундириб олиб, бугун қилаётган ишларининг самарасини янада кучайтирса, яъни маҳалла том маънода ота-оналик вазифасини ўтайдиган даражага етиб борса, биз кўп нарсаларга эришган, аҳолиимизнинг розилигини олган бўлаемиз...», — дея таъкидлаганди.

Бугунги кунда ҳар бир жабҳадаги раҳбардан, шу жумладан маҳалла оқсоқолидан ҳаётимизда кўп учрайдиган хавфли касаллик — амалпарастлик, манманлик, ўзига бино қўйиш ва ўзига ортиқча баҳо беришдан холи бўлиш талаб қилинади. Шунинг учун ҳам чўқур ағнаб олишимиз даркорки, қарерда оқсоқолдаги иллатлар ҳуружи қу-чайса, шу ерда соғлом муҳит йўқолади, мансаб таллашиш авжига чиқади, лекин охири-оқибатда бундайларнинг интилишлари узоққа бормайди. Кўпчиликнинг норозилиги уларни эришган чўққисидан қулашга олиб келади. Мисол тариқасида қўйидаги рақамларга эътибор қаратишимизни истардим. Жорий йил давомида 2,5 йилга сайланган оқсоқоллардан 47 нафари турли сабабларга кўра муддатидан илгари фаолиятини тугатишига тўғри келди. Бунда маҳалла ахлининг талаб ва ис-таклари инобатга олиганини ҳам унутмаслигимиз керак. Демак, баъзи мансабдорлар эс-ҳушини йиғиб олишида кўпчи-ликиннинг кўмаги ва вақтида айтилган фикри аҳамиятлидир.

— Бу борада оқсоқол маслаҳатчи-ларининг ҳам ўрни сезиларли бўлиши лозим, шундай эмасми?

— Дарҳақиқат шундай. Оқсоқол маслаҳатчиси аниқ бир соҳа, масалан, иқтисодиёт ёки ҳуқуқ масалалари мутахассиси бўлиб, унга ўз раҳбарининг нотўғри ҳаракатларга йўл қўймаслиги ва билмаганини билдириш вазифаси юклатилган. Қолаверса, оқсоқол маслаҳатчиларининг фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари тўғрисидаги қонунга асосан оқсоқол қаторида кўпчилик иштирокида сайланаётгани ҳам беҳиз эмас. Фуқаролар йиғини раиси маслаҳатчиси бўлиш мураккаб ва масъулиятли иш. Маслаҳатчидан чўқур билим, хусусан сиёсат, иқтисодиёт ва ҳуқуқ масалаларини яхши билиш талаб этилади. Бундай талабга жавоб берадиган кишилар жойларда исталганча топилади. Лекин уларни ҳам саралаб олишда оқсоқолга кўпчи-ликиннинг кўмаклашиши лозимдир.

— Маълумки, сайловга тайёргарлик қириш ва уни ўтказишда, лойиқ номзодларни танлашда бутун жамоатчи-лик — «Маҳалла» жамғармасидан ташқари, «Нуроний» жамғармаси, «Камо-лот» ЁИХ, хотин-қизлар кўмиталари ҳам тегишли ишларни амалга ошир-моқда. Бу борадаги фаолиятни жон-латиришда ва фаоллаштиришда сиё-сий партияларнинг ўрни сезиларли бўлганми? Бунга сизнинг муносаба-тингиз?

— Ҳақиқатан ҳам юқорида қайд этил-ган ташкилотларга жойларда сайлов тад-бирлари тўғри ташкил қилинишида, айниқ-са фуқароларнинг онгли равишда сайлов-ларда фаоллигини таъминлаш юзасидан катта ишонч билдирилган. Сайлов жараё-нида уларнинг аҳолининг кенг қатлами орасида тегишли равишда иш олиб бори-ши, ҳар бирининг ўзига нисбатан халқнинг муносабатини синовдан ўтказиши учун қулай фурсат келган деб биламан. Шу йўсинда сиёсий партияларда ҳам омма ўртасидаги ўз таъсир доирасини мустақ-камлаб олиши имконияти бор. Яқинда Олий Мажлисда бўлиб ўтган семинар-кен-гашда бу масала устида алоҳида тўхталиб ўтилиб, «...ўзини ўзи бошқариш орган-ларига сайлов кампанияси мобайнида партиялар ўз дастурини тарғиб қилиш, сафарларини анги аъзолар билан тўлдир-иш, навбатдаги парламент сайловларида кўпроқ овоз олиш йўлида катта ишлар қилишлари мумкин», дея айтилганди.

Суҳбатимиз якунида шунини таъкидлаб ўтмоқчиманки, ўзини ўзи бошқариш орган-ларига сайловларнинг очик ва ошқора ўти-ши, маҳалларимизга муносиб оқсоқол-лар сайланиши ҳар биримизнинг фаолли-гимизга боғлиқдир.

Суҳбатни Илмира
ЗАЙНУТДИНОВА олиб борди.

ОҚСОҚОЛ ЎЗ НОМИГА
МУНОСИБ БЎДСИН

ланган вакиллар сайловда овоз бериш ҳуқуқига эгадир. Шу ерда таъкидлаб ўтиш лозимки, илгарилари битта номзод қўйил-ган бўлса, ҳозирда ўтаётган сайловларда ҳар бир маҳалла бўйича оқсоқолликка ка-мида учтадан, баъзи маҳаллаларда эса ўндан зиёд номзодлар кўрсатилмоқда. Буни фуқаролик жамиятга хос тамойилларнинг ифодаси дейиш ўринли.

— Маҳалла тўғрисида гап борган-да, кўз ўнгимизда унга бошчилиқ қилишдек юксак масъулиятни бўйнига олаётган оқсоқол гавдаланади. Сай-ловларда ўзини ўзи бошқариш орга-нига тавсия этилаётган номзодлар-нинг қандай фазилатлари устун кели-ши мумкин? Бир неча номзодлар ора-сидан энг муносибни саралаб олиш-да нималарга эътибор бериш лозим, деб ўйлайсиз?

— Авваламбор фуқаролар йиғинлари раислари вазифасига номзодларни тавсия этишда уларни яхши билидиган кишилар-нинг фикрини ҳисобга олиш муҳимдир. Агарда номзод иккинчи муддатга сайлана-ётган бўлса, бунда биринчи навбатда унинг маъзур вазифада илгари қандай ишлагани инобатга олиниши лозим. Бу борада унинг сайлов йиғилишига тақдим этган ҳисоботи алоҳида аҳамиятга эга. Оқсоқолнинг ҳисоботи фақат ютуқларга, оилаларга аж-ратилган маблағлар ҳажмига асосланган бўлибгина қолмай, балки ўзини ўзи бош-қариш органи томонидан 2,5 йил ичида иж-тимоий-иқтисодий нукта назардан амал-га оширилган ишлар сарҳисобини акс эт-тириши лозимдир.

Оқсоқолликка биринчи бор кўрсатилаёт-ган номзоднинг замонавий дунёқараши, ишчанлик ва ташкилотчилик қобилияти, ах-лоқий фазилатлари унинг сайланишида асосий мезон ҳисобланади ва энг муҳими, бу вазифага ҳақли равишда аҳолининг ҳур-мат ва эҳтиромини қозонган, кенг фир-лашга қодир, ҳалол ва билимдон кишилар-ни топа билиш зарур. Сайловолди тадбир-ларида баъзи маҳаллалар ишчи гуруҳлари ва туман комиссиялари томонидан сўро-нома ўтказилгани ижобий натижалар бера-ётганини кузатиш. Аҳоли орасида ёзма равишда тарқатилётган саволномалар орқали фуқароларнинг маҳалла, оқсоқол ва унинг жамоаси тўғрисидаги очик-ойдин фикрлари, янги сайланадиган вакилларга тавсия ва тақлифлари ўрганиб чиқилди ва

эркин ўтишини, уларда аҳолининг фаолли-гини таъминлаш ишчи гуруҳи аъзоларининг асосий вазифаси ҳисобланади.

Бу борада юқорида билдирилган фикр-ларни яна бироз таҳлил қилиш ўринли деб биламан. Демократикани, бундан 2,5 йил илгари бўлиб ўтган сайловлар ташкил қи-линишига ташкилотчилар томонидан ҳам, маҳалла ахли томонидан ҳам жиддий эъти-бор берилмагани боис сайланган оқсоқол-ларнинг сифат даражаси айрим ҳолларда унчалик қонқарли эмаслигини ҳаётнинг ўзи исботламоқда. Масалан, амалдаги оқсоқолларнинг 40 фоиздан зиёди — ол-тимишдан 70 ёшгача, 10 фоизи — 70 ёшдан юқори, 31 фоизи — элликдан 60 ёшгача ва фақат 2,6 фоизи — 40 ёшгача бўлган фуқаролардан иборат. Аниқроқ қилиб айтганда, ўзини ўзи бошқариш органлари раисларин-нинг 50 фоиздан кўп қисmini — ёши улуг инсонлар ташкил қилади. Уларнинг маълу-мотига келсак, 77 фоизи — олий, 14 фо-изи — ўрта-маъсус, тўрт фоизи — ўрта маъ-лумотли. Маҳалла ўзига хос равишда ин-сон, оила тақдирини билан бевосита боғлиқ экан, ота-оналаримиз билан тенглаштири-лаётган маҳалла бошида турган инсоннинг ҳаётий тажрибаси албатта муҳим мезон. Қолаверса, халқимизда «Қари билганини пари билмас», деган нақл бор. Дарҳақи-қат, ҳаётнинг аччиқ-чўққини билган ва ту-шунган табарруқ ёшдаги оқсоқолнинг ўрни алоҳида аҳамият касб этади. Аммо бугун-ги кунда оқсоқол олдинги қўйлаётган та-лабларни амалга оширишда бундай ёши улуг инсонларнинг кучи етишига ишонч боғлай оламизми? Халқ дарди ва муаммо-ларини ҳал қилишдек осон бўлмаган юкни қилиб, уларни толиқтиришдан чўчима-ймизми? Ўзини ўзи бошқариш органи ма-қомига эга маҳалла олдида турган вазифа-лар таъминлинишида аҳоли орасида обрў-эътиборга эга бўлганлардан бугунги кунда ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий жараёнларда рўй бераётган ўзгаришлардан воқиф бўлибгина қолмай, уларни жойлар-да оммага тўғри йўсинда тушунириш ва ҳаётга татбиқ этишни ундайла олиш ҳам талаб этилмоқда. Демак, ўз-ўзидан бу ла-возимга куч-қувватга тўла, халқ манфаати йўлида, ўз маҳалласи олдида бор билим ва ғайратини фидо этишга лойиқ ва тайёр ёшларни ҳам сайлаш мақсадга мувофиқ эканлиги кундек равшандир. Шу ўринда дав-латимиз раҳбари Ислам Каримовнинг Ўзе-

Кўрғазмалар

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЭКСПОРТ ВА ИНВЕСТИЦИЯ САЛОҲИЯТИ

«Ўзбекистонда тайёрланган» ёрликли маҳсулотларнинг жаҳон бозорида ўз ўрнига эга бўлиб бораётгани мамлакатимиз экспорт салоҳиятининг йилдан йилга ортиб бораётганидан дарак беради.

Буни куни кеча шахримиздаги «Ўзэкспомарказ» Республика савдо-кўрғазмалар марказида бўлиб ўтган «Ўзбекистон Республикаси экспорт ва инвестиция салоҳияти» деб номланган кўрғазма мисолида ҳам яққол кўриш мумкин. Жорий йил мобайнида бундай кўрғазма туртинчи марта ўтказилаётган бўлиб, у Осиё тараққиёт банки раҳбарлигида уюштирилган Марказий Осиёда минтақавий иқтисодий ҳамкорлик бўйича вазирлар даражасидаги иккинчи Конференциясига бағиш-лаб ташкил этилди.

Кўрғазмада республикамизда фаолият кўрсатаётган 200 дан ортиқ корхона ва ташкилотлар, жумладан қўшма корхоналар, кичик ва ўрта бизнес субъектлари ўзларининг экспортга мўлжалланган маҳсулотлари — минерал хом ашё ресурслари, тоғ-кон қазил, ёқилга ва энергетика, қурилиш материаллари, металлургия, самолётсозлик, автомобилсозлик, қишлоқ хўжалиги, енгил саноат, тонали қайта ишлаш, спиртли ва салиқ ичимликларни ишлаб чиқариш, озиқ-овқат, ёғ-мой, фармацевтика, шунингдек транспорт инфратузилмаси ва туризм каби хизматларга оид экспозицияларини намойиш этишди.

Айниқса, павильон олдидаги очик майдонда намойишга қўйилган «Ўзқушлоқмашхолдинг» холдинги компанияси бўлинмаларида ишлаб чиқарилган қишлоқ хўжалиги техникалари, «Ўзавтосаноат» уюшмасидан «ЎздЭУвто» қўшма корхонасининг турли русумдаги автомобиллари, «Сам-кочавто» корхонасида тайёрланган «Отойол-Ивеко», «Ford» русумли автобуслар кўрғазмага ташриф буюрган меҳмонларда катта қизиқиш уйғотди.

Бозор муносабатлари талаблари асосида иш юритаётган корхоналарнинг кўпчилиги янги, рақобатбардош маҳсулот турларини кўрғазмага қўйганлигини алоҳида эътироф этган ҳолда, бундай тадбирда илк бор қатнашаётган жамоаларнинг муваффақиятини ҳам таъкидлаш ўринли. Улар орасида пойтахтимизда фаолият кўрсатаётган «Orient-Mebel» қўшма корхонасининг ошхона мебеллари ва турли табирий ёғочдан тайёрланган эшиклар, «Excellent East» қўшма корхонасининг табиий чармдан ишланган эркаклар оёқ кийими сингари экспортбон маҳсулотларни кўрсатиб ўтиш лозим. Шунингдек, «Усто», «Едгорлик», «Нигористон», «Хунарманд» каби хунармандчилик марказларининг халқ амалий санъати асарлари, Халқаро «Олтин мерос» жамғармасининг илк бор намойиш этилган «Ипак йўли бўйлаб, аъёнларнинг тикланиши» номи лойиҳаси ҳам кўрғазмага алоҳида кўр бўлганини мутахассислар мамнуният билан таъкидлашди.

Сирасини айтганда, кўрғазма мамлакатимизнинг иқтисодий раванки, экспорт салоҳияти ортиб бораётганини яна бир бор намойиш этиб, муваффақиятли шартномалар имзоланишига ҳам замин бўлди.

Шарифа ИЛЁСОВА

Қарор ва ижро

— Азиз Толибович, айтингчи Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 18 августдаги 355-сонли қарори асосида қандай қулайликлар юзага келди?

— Юқоридagi қарорга биноан мамлакатимиз ички валюта бозорида хорижий валютанинг муомаласини тартибга соладиган қонун ҳужжатларининг баъзи қоидалари ўз кучини йўқотган деб топилиди, айримларига эса тегишли ўзгаришлар киритилди. Қарорда келгусида ҳукумат томонидан Ўзбекистон халқаро валюта фонди келишувининг VIII моддаси 2(а), 3, 4-бўлимлари бўйича мажбуриятлар қабул қилини арафасида ишлаб чиққан жорий халқаро операциялар бўйича миллий валютанинг конвертация ланишини таъминлашга доир ҳаракат режаси қоидалари мавжуд.

Натижада аҳоли ва тadbirkorлик субъектлари учун бир қанча қулайликлар вужудга келди.

Жумладан, илгари тadbirkorлик фаолияти субъектлари учун уларнинг чет эл валютасини биржадан ташқари валюта бозорида фақат ўз маблағлари ҳисобига миллий валютада харид қилиши тўғрисида талаб белгиланган эди. Бугунги кунда, тadbirkorлик фаолияти субъектлари жорий халқаро операциялар бўйича чет эл валютасини уларнинг ҳисобварақларида тўплаган ўз маблағлари ҳисобига ҳам, бошқа юридик ва жисмоний шахслар билан тузилган фойзлик ёки фойзсиз кредит шартномалари бўйича олинган маблағлар ҳисобига ҳам харид қилишлари мумкин. Кредит ишлаб чиқариш қувватларини ривожлантириш, янги технологик ускуналарни харид қилиш, мавжуд ускуналарни реконструкция қилиш ва тиклашга, хориждан мутахассислар жалб этиш ва бошқа мақсадларга олиниши мумкин. Бунда ўзининг ҳам, кредит маблағлари ҳам аризада кўрсатилган чет эл валютасидаги суммани сотиб олиш имконини берадиган ҳажмда тўплаган ва белгиланган тартибда қайд қилиниши керак.

Бундан ташқари илгари миқоз тақдим этадиган, биржадан ташқари валюта бозорида хорижий валютани харид қилишга доир ариза ва ҳужжатларни кўриб чиқиш муддати бир ҳафтани ташкил этарди. Бугунги кунда ваколатли банкларнинг эксперт гуруҳи ҳужжатларини кўри билан уч иш кунда кўриб чиқишлари лозим. Ваколатли банк эксперт гуруҳи ижобий ҳулоса бергандан гуруҳ раҳбари қарор қабул қилган кундан кейинги кундан кечиктирмасдан аризада кўрсатилган миқдорда чет эл валютасини харид қилиш учун буюртма-нома бериши лозим.

Илгари резидентлар томонидан жалб этилган ташқи қарзлар бўйича тўланадиган фойзлар ва бошқа қўшимча тўловлар суммасининг энг юқори миқдори — йилга қарз асосий суммасининг 15 фойзидан кўп бўлмаган миқдорда белгиланган эди. Бугунги кунда кўрсатилган суммаларнинг энг юқори миқдори меъёрий-ҳуқуқий тартибда чекланмайдиган тўлган шартнома шарт-

ларига боғлиқ бўлади.

Илгари ускуналар, бутловчи буюмлар, хом ашё, материаллар ва хизматлар импорт учун конвертация амалга оширилганда ваколатли банкча қўшимча қўйидаги ҳужжатлар — ваколатли органлар томонидан берилган товарнинг келиб чиқиши, сифат ёки мувофиқлик сертификатларининг ёхуд мол етказиб берувчиларнинг уларни тақдим этиш тўғрисидаги қарор хатларининг кўчирма нусхалари; аризада кўрсатилган ускуналар, хом ашё ва материалларга эҳтиёжни тасдиқлайдиган маълумотлар топширилиши керак эди.

Ҳозирда ушбу ҳужжатларни тақдим

ТАДБИРКОРЛАРГА ҚУЛАЙЛИКЛАР ЯРАТИЛМОҚДА

Кейинги пайтларда юртимизда тadbirkorликни ривожлантириш, ишбилармонларнинг ташқи иқтисодий фаолиятини бажаришига қўмаклашиш борасида кенг қўламадаги ишлар амалга оширилмоқда. Бу борада ҳукуматимизнинг қатор қарорлари қабул қилинмоқда. Хусусан, ташқи иқтисодий фаолиятни амалга оширувчи тadbirkorлик субъектларига ҳар томонлама қулайлик яратиш мақсадида 2000 йил 30 июнда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Валюта бозорини янада эркинлаштириш ва валюта алмаштириш операцияларини кенгайтиришга доир чора-тадбирлар тўғрисида», шунингдек, 2003 йилнинг 15 августда «Ташқи иқтисодий фаолиятни амалга оширишда валюта операцияларини эркинлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида», жорий йилнинг, 7 октябрда «Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг айрим қарорларини ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш, ҳамда айримларига ўзгаришлар киритиш тўғрисида»ги 434-сонли қарорини қабул қилинди. Бинобарин, шу йилнинг 15 октябрдан аҳолининг эркин конвертацияланган валюта харид қилини учун ҳеч қандай чекловларсиз кенг имкониятлар очилди.

Бизнинг Ўзбекистон Республикаси «Тadbirkorбанк» акциядорлик-тижорат банки Ташқи иқтисодий фаолият департаменти директори Азиз РАСУЛОВ билан суҳбатимиз ҳам Вазирлар Маҳкамасининг юқоридagi қарорларининг моҳияти, жумладан «Тadbirkorбанк» томонидан уларни бажариш борасида амалга оширилаётган ишлар, миқозларга яратилаётган қулайликлар хусусида келди.

этиш тўғрисидаги талаб бекор қилинди.

Илгари улгуржи савдони амалга оширадиган юридик шахслар — истеъмол

товарлари импортёрларидан уларни муйайн субъектларга сотиш талаб қилинар эди. Энди бу товарларни юридик шахсларга ҳам, чакана савдо фаолиятини назорат-касса аппаратлари билан жиҳозланган савдо-шохобчалари орқали амалга оширадиган якка тартибдаги тadbirkorга ҳам сотишлари мумкин.

Қарор чиқмасидан аввал биржадан ташқари валюта бозорида сўмини конвертация қилиш учун истеъмол товарлари импортёрлари ваколатли банкча қўшимча равишда улгуржи савдо фаолиятини амалга оширувчи шахслар учун — ваколатли банклар томонидан тасдиқланган, ушбу импорт товарлар сотилишдан чакана савдо ташкилотларига нақд пуллар келиб тушуши ҳақида маълумотлар; чакана савдо фаолиятини амалга оширувчи шахслар учун — нақд савдо тушуми инкассация қилинганлигини тасдиқлайдиган ҳужжатларни тақдим этишлари керак эди. Кўрсатилган қўшимча ҳужжатларни тақдим этиш тўғрисидаги қоидалар ҳам бекор қилинди.

— Дарҳақиқат, 15 октябрдан бошлаб мамлакатимизда жорий халқаро операциялар бўйича сўмининг эркин алмаштирилиши йўлга қўйилди. Энди ташқи иқтисодий фаолият олиб бориш учун чекловлар бўлмади, резидентлар ва нерезидентлар миллий валютани эркин алмаштириладиган хорижий валютага бемалол

айирбашлашлари мумкин. Айтингчи, «Тadbirkorбанк» томонидан бу борада аҳоли ва тadbirkorларга янада қулайлик яратиш юзасидан қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 30 июндаги 250-сонли қарорига кўра Республика бўйича жами 82 та, Тошкент шаҳрида эса ўн та валюта айирбашлаш шохобчалари фаолиятини йўлга қўйган эдик. Сўмининг хорижий валюталарга ҳеч қандай чекловларсиз эркин алмаштирилиши йўлга қўйилиши муносабати билан шохобчаларимиз сонини кўпайтириб, миқозлар учун барча қулайликларни яратишга ҳаракат қилияпмиз.

Эндиликда аҳоли томонидан хорижий валюта харид қилинаётган бўлса, статистик маълумотлар учун миқоз паспорт ёки шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатни кўрсатса бас. Шохобчаларга валюта тортириш учун эса ҳеч қандай ҳужжат талаб этилмади. Ҳозирда аҳолига қулайликлар яратиш мақсадида шахримизнинг Чилонзор буюм бозори, Фарҳод, Олой бозорлари каби кишилар гавжум бўладиган жойларида яна бешта валюта айирбашлаш шохобчаларининг фаолиятини йўлга қўйди. Шунингдек, янги шохобчаларимизни шаҳарнинг марказий қўчаларида ҳам очиш ниятларимиз бор. Хорижий валюталарни сотиш ва олиш борасида деярли тафовутлар йўқ.

— Суҳбатимиз якунида «Тadbirkorбанк» акциядорлик тижорат банки томонидан Ўзбекистон Республикаси резидентлари ва нерезидентларига, жисмоний ва юридик шахсларга кўрсатиладиган хизмат турлари хусусида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Масалан, ёлғиз чеклари бериш хизматини жорий этилди. Бунда хорижга кетадиган миқоз ўзи билан йирик суммадаги валютани олиб юрмасдан бизнинг йўл чекларимиз орқали хорижгаги банкдан валютани бемалол олиш имкониятига эга бўлади. Шунингдек, жисмоний шахсларнинг «Western Union» халқаро тизимида пул ўтказмалари бўйича операцияларни жорий қилганмиз. Бунда ҳар бир миқоз енгил ва оддий тарзда бутун дунё бўйлаб пул ўтказишни ва қабул қилишни амалга ошириши мумкин. Ушбу усул орқали пул жўнатилганидан сўнг у бир неча дақиқа давомида эгасига етиб боради. Ҳар бир пул ўтказиш операцияси олий даражадаги хавфсизлик тизими билан муҳофаза қилинади. Бундан ташқари банк томонидан ҳисобварақлар юритиш, ҳисобварақ эгаси номига чет элдан хорижий валюта ўтказиш, хорижий валютани Ўзбекистон Республикасидан чет элга олиб кетиш учун рухсатномалар бериш, конверсия операциялари, экспорт-импорт шартномаларини рўйхатга олиш, инвестиция лойиҳаларини хорижий валютада кредитлаш каби хизматлар йўлга қўйилган.

— Мазмуни суҳбат учун ташаккур. Дилнод ИСРОИЛОВ суҳбатлади.

Хар гал узок йўлга отланганимда сафарим давомида қандай таниш ва нотаниш кишилар билан учрашарканман, улар билан нималар ҳақида суҳбат қуриб, қанақа ўзгаришларнинг гувоҳи бўлман, деган ўй-фикр ўтади ҳаёлимда. Шундай бўлиши ҳам табиий. Чунки кунлари йилларга тенг Ўзбекистонимизда рўй бераётган ўзгаришлар, янгиланишлар шу қадар кўп ва улар шу қадар жадал суратда бажарилаптики, кўриб ақлинг шошади, таърифлашга тил оҳизлик қилади.

Охангарон, Ангрен шаҳарлари орқада қолди. Паст-баландликлар оша текис ва равон йўлдан ўқдек учиб бораётган «Нексия»-миз юқори тезликда юксак чўққилардан ўтиб довонга яқинлашиб боради.

— Тоғ йўли бошланди, — дейди машина рулини шитоб билан бошқариб бораётган наманганлик ҳайдовчимиз. Нигоҳимиз узок-узокларга қадалган. Тоғ йўлларининг ўзига хос кўрқи, салобати, тақдорланмас манзараси кишига ҳузур бағишлайди, уларга қараб кўз яшнайди. Тоғ чўққилирида эса йилнинг тўрт фасли намоён. Киш, баҳор, ёз, пастда эса кўз.

Кўп ўтмай 1200 метрлик Қамчик, кейин 800 метрлик Рокзак туннел йўллари ҳам босиб ўтиб Наманган чегарасига етиб келидик.

— Бугеги икки қадам, ҳар қалай Наманган тупроғига ўтиб олдикку, — дейди ҳайдовчи енгил тил олиб. — Шундай қилиб Косонсойга кетялмиз, дегилар. Олдин бўлганмисизлар, бу жаннатмакон туманда.

Биздан «Йўк» жавобини эшитгач унинг ўзи Косонсой таърифини қила кетди.

— Лекин мириқиб ҳордиқ чиқарасизлар. Мутахассисларнинг айтишича Косонсойнинг ҳавоси Қримдаги манаман деган сихатгоҳларнинг ҳавосидан ўн чандон тоза ва шифобахш экан. Сизлар бораётган «Косонсой» сихатгоҳи айниқса хушманзара ерда жойлашган. Шундоқхона унинг ёнгинасидан ўтган «Косонсой» дарёси унга янада ҳусн бахш этиб туради.

Вақт кушандаси суҳбат. Унга берилсанг соатлар учқур отдек тез ўтиб кетганини билмай қолсан. Қарабсанки, ҳаш-паш демай кўзлаган манзилнинг келиб турибсан.

— Мана сизлар орзулаб келаётган «Косонсой» сихатгоҳи шу бўлади, акалар, — деди ҳайдовчи кўк дарвоза олдида тўхтаб. Дарҳол кўзимиз девор пештоқиға осиб қўйилган «Ўзбекистон Республикаси Наманган вилоят Косонсой туманига қарашли «Косонсой» уруш ва меҳнат фахрийлари санаторийси деган ёзувга тушди.

— Хой, Мухаммадалихон ака, — деди ҳайдовчи дарвоза томон шошилиб келаётган ўрта ёшли икки кишидан бирига мурожаат қилиб. — Кутиб олинг, Тошкентдан сизга ҳурматли меҳмонларни олиб келяпман.

— Сиз — Ўзбекистон халқ артисти Файзулла Ахмедовсиз. Сиз эса «Оқшом» газеталари бош муҳаррирининг биринчи ўринбосари, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист Маҳмуджон Комилжонов бўласиз, — деди бизни қаршилаган ўрта бўйли қорачадан келган барваста киши қучқолашиб кўриша туриб. Унинг бу қадар топқирлигидан ҳайрон бўлиб бир-биримизга маъноли қараб олдик.

—Ўзимни таништириб, мен мана шу сихатгоҳнинг бош шифокори Мухаммадалихон Сайфуллаев бўлман. Сизларнинг бугун келишларингизни бундан икки кун олдин Тошкентдаги хизмат сафари билан борганимизда эшитганман. Атайлаб сизларни кутиб турган эдик. Бош шифокор бизни қабулхона томон бошлади.

— Узок йўл босиб чарчаб келгансизлар. Бугун яхшилаб жойлашиб дам олинглар. Сухбатимизни эртага давом эттирамиз. Олдиндан айтиб қўйи сизлар билан туман раҳбарлари, маънавият ва маърифат маркази, маданият Бош бошқармаси мутасаддилари билан келишган ҳолда санаториямиз хизматчилари ва дам олувчилари учун икки марта ижодий учрашув ўтказишни режаллаб қўйганмиз.

Кейин у менга мурожаат қилди. — Келганингизда кўп яхши бўлиди. Санаториямизда турли соҳа кишилари дам олиб кетишган. Лекин журналистлардан биринчи бўлиб сиз келдингиз. Эҳтиёт бўласизда. Учрашувда айниқса сизга саволлар кўп бўлади. Сабаби «Оқшом» газеталарининг ихлосмандлари кўп бу ерда.

Ўзи ишлайтган газета номини узок бир вилоятда ҳам мароқ билан тилга олиниши ва севиб ўқилиши нақадар қувончли эканини журналист халқи яхши билади. Шифокор муҳлиснинг бу сўзи кайфиятимни янада кўтариб юборди. Шундай эъзозли газета аъзоси бўлганлигимдан фахрланиб қўйдим.

Дастлаб биз сафаримиз бу қадар серзавқ ўтади деб ўйлаганмиз эдик. Кундалик таъшилардан бироз нари, ижодий жараёндан ҳоли-

роқ бўлиб, мириқиб, эркин дам оламиз, деган ҳаёлда йўлга отлангандик. Сихатгоҳ аталмиш бу жойда бизни бу қадар кўнгилли учрашувлар, дилкаш суҳбатлар, ижодий мулоқотлар, савол-жавоблар, севишганлар қисмати кутиб тургани ҳатто тушимизга ҳам қирма-ганди. Косонсойликларнинг бунчалик меҳмондўстлиги, адабиёт ва санъат ихлосманди эканликлари олдиндан белгиллаб қўйган режаларимизни бузиб юборди.

Орадан икки кун ўтиб биринчи ижодий учрашув кунимиз белгиланди. Ўша кунни туш-ликдан қайтиб китоб мутолаасига берилиб ётсам Файзулла ака шошилиб кириб келди.

— Хой тур, астойдил тайёргарлик кўрмасак бўлмайдиганга ўхшайди. Кечқурун бўладиган учрашувга бағишланган афишаларни ҳам-маёққа осиб ташлашга бўли.

— Нима тайёргарлик кўрардик. Оддий учрашувда. Одамлар савол беради. Соҳамиз бўйича жавоб бераверамизда, — дедим мен.

— Ҳар қалай унақага ўхшаймади. Олдин сен чикиб афишани ўқиган.

Файзулла аканинг зўрлаши билан пастга тушдим. Ташқарига чиқиб назар ташласам чиндан ҳам қатор осилган афишалар олдида одамлар гажму. Афишаларда ижодий учрашувда туман раҳбарлари ҳам қатнашиши, даврани камина бошқариши ёзиб қўйилганди. Беихтиёр тўлқинланиб кетдим. Савол-жавоб ўз йўлига, лекин шундай нуфузли даврани бошқариш осонми? Ахир сенга ҳурмат ва меҳр билан тикилиб турган одамларга уларнинг дилига манзур бўладиган сўзларни, илик гапларни топиб айтишинг керакда.

Хонамизга ҳаяжонлиниб қайтганимни кўрган Файзулла ака:

— Ха, энди тушундингми, бу оддий учрашув эмас, ижодий учрашув. Демак фақат савол-жавоб билан одамларни зериктириб қўймаслигимиз керак. Сен даврани очасан, орасида бир-иккита ўзинг билган монологлардан ўқийсан. Мен эса ора-чора қўшиқ айтиб тураман. Хуллас, ҳар биримиз ўз йўналишимизда маҳоратимизни ишга солимасак бўлмайди.

Келишдик... Икки соатга белгиланган учрашув тўрт соатга чўзилди. Бадий қисмдан сўнг савол-жавобларга ўтилдик. Хусусан менга аталган саволлардан баъзиларини келтириш ўринли бўлса керак.

— Мен Тошкентга келган дўстларимдан ҳар гал битта «Тошкент оқишони» газетасини олиб келишни илтимос қиламан. Олдинлари бу газета барча республика газеталари қатори вилоят газета дўконларига келиб турарди. Кейинги вақтларда бу аъёна нега бузилди?

— Эшитишимизча, «Оқшом» газетаси янги йилдан бошлаб ҳафтасига беш марта чиқаётган экан (олдин у 3 марта чиқарди). Айтингчи, бунинг сабаби нимада? Газетхонлар талабини ёки давр тақозосими?

— «Оқшом»да турли маззадаги мақолаларни ўқиш мумкин. Лекин сўнгги вақтларда бугун куннинг долзарб жанрлари, фелъетон ёки очерклар кўринмай қолди.

— «Оқшом» республикамизда чиқадиغان ягона кечки газета. Шундай экан нега унда Ўзбекистонимиз вилоятларининг ҳаёти ёритилмайдими?

— Яқинда бир хабарни эшитиб қолдим. Ушбу газетада мунтазаб ёритилиб туриладиган «Оз-оз ўрганиб доно бўлур» рўкни остидаги ривоятлар, ҳикоятлар, ўтмиш алломаларининг ибратли сўзлари, китоб ҳолида чоп этилибди. Ўйлаймизки бу рисола етти ёшдан етмиш ёшгача бўлган барча-барча ўқувчилар учун фойдали. Шундай экан, бу китобча барча вилоятларга ҳам тарқатиладими? Биз ҳам ундан баҳраманд бўла оламизми?

— Газетанинг биз самарқандлик бир гуруҳ ўқитувчилар ҳам севиб ўқиймиз. «Оқшом»нинг чоп этилиш жараёни билан, унинг ижодкорлари билан яқиндан танишишни истаймиз. Агар имконинг бўлиб бориб қолсақ бизнинг юқоридаги истагимизни бажо келтира ола-сизларми?

Саволлар, саволлар, турли саволлар. Агар атайлаб уюштирилсан ҳам бунақа учрашувни ташкил этиш қийин. Чунки бу ерда республикамизнинг турли вилоят ва туманларидан дам олиш учун келган вакиллар бор эди. Савол берувчилар орасида қашқадарёлик чўпон ҳам, андижонлик пахтакор ҳам, навоийлик нурсоз ҳам, фарғоналик қобгон ҳам, гуллар шаҳри бўлмиш наманганлик миришкорлар ҳам, самарқандлик мураббий устозлар ҳам, косонсойлик ҳаммасабларимизни ҳам учратиш мумкин. Уларга имкон қадар жавоб қайтардик. Турли вилоятлардан келган бу инсонларнинг санъатга ва газетамизга бўлган қизиқиши, меҳр-муҳаббат учун уларга чин кўнгилдан миннатдорчилик билдирдик.

Шу кунни учрашувдан сўнг туман раҳбарла-

ридан бири олдимизга келиб:

— Косонсой қайдаю, Тошкент қайда? Шундай экан қаршилик бўлмаса шунақа бир учрашувни дала меҳнатқашлари ҳузурда ҳам ўтказасак яхши бўларди. Биласизлар, ҳозир пахта йигим-терими айни авж олган палла. Пахтакорларимиз бироз бўлсада ҳордиқ чиқариб дилларини ёзилсин, — деб қолди.

Розилик билдирдик.

Биринчи учрашувдан сўнг биз ётган хона сихатгоҳнинг маданий-маърифий хонасига айланди десак ишонаверинг. Ҳар қалай ижодкор одамлар эмасмизми? Дам олишда битка-задиган режаларимиз ҳам йўқ эмас эди. Улар ҳам бир четда қолиб кетди. Бўш вақтларимиз одамлар билан савол-жавобдан ортмай қолди. Эртаю-кеч хонамиздан мухлислар аримади.

Хоҳлаймизми, хоҳламаймизми биз журналистлар ижодкор сифатида жамиятимиз кишилари ҳаёти билан қизиқамиз, ўзимиз билан ёнма-ён юрган дўстларимиз, қадрдонларимиз, ҳатто атрофимиздаги таниш ва нотаниш инсонларнинг кўнглидан не ўйлар кечаётганлигини жуда-жуда билигимиз келади. Одатим бўйича ҳар кунни эрта тонг жисмоний машқ

га нима бўляпти, ўзи дейман ўзимча.

Мана, беш кун бўлдики, сўзимиз салом-алиқдан нари бормаиди. Юрак ютиб дилимдагини очик-ойдин айта олмайман. Билганим уларнинг хонаси. Мана шу ойнага эрта тонгдан туриб умид билан тикилганим-тикилган. Зора мен ёқтирган ўша аёл ҳолатимни тушуниб ҳеч бўлмаса бир бор қорасини кўрсатса дейман.

— Қорасини кўрсатдим, ахир?

— Кўрсатди. Гоҳо у ҳам юқоридан туриб менга тикилиб-тикилиб қараб қўяди. Лекин бир оғиз сўз айтмай табассум билан яна хонасига қайтиб кетиб кетади. Севиб-севилган одамларни кўрганман. Ўларнинг оқ-воҳларини ҳам кўрганман. Ҳа, энди бу ҳам бир гапда деб индамай, ўтиб кетардим. Мана энди ёшимиз бир жойга бориб қолганда бу синаот ўзимнинг бошимга тушиб турибди ака. Яна бир кўришни ўзидан. Юрак ютиб яқинда унинг дугонаси билан гаплашдим. Гулнора мен каби боши очик, бир боласи билан эридан ажралган экан. Ўқитувчилар қиларкан.

— Дугонасига айтмадингизми, дилингиздагини.

— Айтган эдим. У елка қисди. «Ўзи билан

силкиб қўяди. Мен эса бу ишоралардан «Севгилми энди сени қайта кўриш насиб этадими-йўқми», деган маънони ўқаман.

Йигит бир аллозда кўча томон одимлайди. Унинг қораси кўздан ғойиб бўлиши билан Гулнора шиддат билан хонасига кириб кетди. Шу қирғинача у икки кун одамлар кўзига кўринмади.

Орадан тўрт кун ўтиб сихатгоҳ бўйлаб «Ошиқ йигит Азимжон яна қайтиб келибди», деган гап тарқалди. Янгилқидан хабар топиб ташқарига чиқсак Азимжон ва Гулнора худди эски қадрдонлардек ҳеч қимдан тортинмай одамлар кўз ўнгидан бирга кўринишди.

— Гулнорасиз ўтган тўрт куним тўрт йилдек туюлди ака, — дейди Азимжон биз билан кўриша туриб. — Ўйга бориб чидаёлмадим. Унинг ўша кунги ғамгин ҳолати ётсам ҳам, турсам ҳам кўз ўнгимдан нари кетмади. Билсам бу аёлга қаттиқ боғланиб қолган эканман. Ўйдагиларга уни-бун баҳона қилиб бор-ёй дедиму, изимга қайтдим. Энди Гулнорани ўзим билан бирга олиб кетаман.

Ҳарқалай ўрганиб қолган эканмизми, ёки бу ҳам севиғининг аллақандай сирли сеҳри-ми, ошиқ-маъшуқлар кетгандан кейин сихат-

қилгани очик ҳавога чиққанимизда оромигоҳнинг иккинчи қаватидаги деразалардан бирига термулиб турган йигитга кўзим тушади. Азимжон исмли бу йигитга ҳар кун бири хил: «Ха Азимжон тинчликми?» деган савол билан мурожаат қилиб ўтаман. «Тинчлик» дейди у хўшалайгина. Орадан кунлар ўтиб бу савол-жавобимиздаги қофия бузилди. «Тинчлик эмасда, ака», деб қолди Азимжон бу сафар чуқур ўх тортиб. «Шунинг учун юрагимиз така-пука».

— Айтинг, қорасиз ўзи йўқ. Қўллашиб бир иложини топармиз, — дейман унга.

— Агар ҳозир кўнглимдан кечаётган бор гапни айтсам ишонасизми? Устимдан қулмай-сизми?

— Нега ишонмай, ишонаман.

— Агар ишонсангиз ўзим кутмаган ҳолатда севиғи деган оханграбога дучор бўлиб қолдим. Билипман, шу дамба кўнглингиздан ёши қирқни қоралаб қолган бу йигитда ҳақиқий севиғи қайдан пайдо бўлсин? Бу ўзи ҳам тушунмаган ҳолда ўткинчи хиссиёт бўлса керак, деган фикр ўтапти. Тўғри, уйланганман. Марҳума аёлимни ҳурматини жойига қўярдим. Унга бўлган мана шу эътиқодим тўғрйли бошқа турмуш қўрмадим. Ҳеч бир аёл унинг ўрнини босолмайдигандек туюлди. Ундан қолган иккита ёлғиз ёлғорим ўғил ва қизимни авайлаб қатта қилдим. Баъзан тинч ҳаётимни остин-устун қилган шу сихатгоҳга нимагаам келдим, деб ўзимни ўзим қойийман. Биринчи келган куним дастлаб ҳовлида қўлтиклашиб сайр қилиб юрган икки аёлга кўзим тушди. Улардан қабулхона қайдаловини сўрасам «Хов, анави тўғридаги эшик қабулхона бўлади, акажон», — деди бири ўша мулоимлик билан. Шундай дилбар ва ёқимли товуш этаси қилганини билиш учун беодоблик бўлса ҳам унинг юз-кўзига тикилдим. У эса билинар-билинмас жилмайиб нигоҳини олиб қочди. Юрагим ғалати бўлиб бирдан уриб кетди. Ё тавба, ҳеч нарсадан ҳеч нарса йўқ мен-

гаплашим», деди. Биз оми, қир далада ўсган чўпон одам бўлсак, аёлларга яхши гап айтиб дилимизни ёзолмасак. Мана сиз кўпни кўрган одамсиз. Айтинг, ўргатинг, қандай қилсам, нима десам у менинг дардларимни тушунади.

Бу ўта қалтис савол. Нима ҳам дердим. Умуман севиғининг тили борми ўзи? Уни қандай тушунтириш керакки, икки қалб бир-бирининг кўнглини топа олсин. Наҳот шу пайтгача ҳар қандай мураккаб саволнинг ечимини топадиган тайёр формулалар бўла туриб севишганларнинг дил ихзорини бир-бирига очик-равшан қилиб кўрсатадиган формулани яратиб бирон-бир олим ёки буюк кашфиётчининг қўлидан келмаса. Севиғи деган нарса шу қадар сирли ва мураккаб тенгламамик, унинг аниқ ечимини ҳеч ким топа олмаса?

—Ха, ҳаёлланиб қолдингиз ака, — сўрайди Азимжон. — Сизни ҳам бошингизни қотириб қўйдим шекилли, ишқилиб бирор жўяли жавоб топдингизми?

— Тугган йўдингиз тўғри. Ўша ойнага тикилаверинг. Ўзгир бир кун тикилжаси бўлиб қолар, — дейман унга.

Орадан кунлар ўтиб у яна менга кўнглини ёзди.

— Сафарим охирлаб қоляпти. Лекин натижаси кўринмаптику. Агар унинг розилигини ололмасам армон билан кетаман ака.

Шу гап баҳона бўлдим, ёки мўъжиза рўй бердим, ҳар қалай эрта тонгда жисмоний машқ қилгани чиқсам Гулнора билан Азимжон бирга сайр қилиб юришибди.

Лекин бу қувонч кўнга чўзилмади. Севишганларнинг айлрилик онлари ақинлашди. Бу ҳолатни кузатиш қизиқ. Азимжон сафар халатини кўтариб кетиб борапти икки кўзи таниш дераза пешайвонида. У ерда руҳан тушкун кайфиятга берилган аёл — Гулнора унга термулиб турибди. У ўқтин-ўқтин одамлар нигоҳидан қочиримча бўлиб-билинимас қўл

гоҳ анча хувиллаб қолди. Ҳайриятки, шу кунни тушга яқин бизга «совчи» келиб қолдию, дилгир кўнгиллар ёришиб кетди.

—Тез бўлинглар, сизларни дала шийпониди куттишгаётган экан. Пастда машина турибди, — деди хонамизга шошилиб қирган сихатгоҳ хизматчиларидан бири.

Файзулла ака хиргойисини, мен мутолаани йиғиштириб апи-тапи-л кийна бошладик. — Маҳмуджон ўша гап-а, — деди йўлда Файзулла ака менга. Бу билан у олдиндан келишиб, режаллашиб олганимиздек бошлаймиз учрашувни демокчи эканлигини тушуниб тасдиқ ишорасида бош силкиб қўйдим.

Дала шийпонини аллақачон пахтакорлар билан тўлиб бўлган экан. Тумонат одам ўрнидан туриб бараварига қарсак қалиб қаршиларди. Файзулла ака ҳар қалай халқ артисти, бунақа нуфузли учрашувлар, тантаналарни кўп кўрган, бевосита ўзи иштирок этган. Камина эса бунақа даврага биринчи бор тушиб қолганим учунми, тўлқинланиб ҳаяжонимни босолмасдим. Ишқилиб айтар гапимдан янгилашиб девдираб қолмасам бўлганида дердим ҳаёлан. Чунки келишиб олганимизга биноан даврани мен бошқаришим керак эди.

— Олдин бир пилладан чой ичиб олсак, — деди бизни кутиб олган мезбонлардан бири.

Шу тобда томоқдан чой ўтаримди. Ҳолатни хис қилган Файзулла ака:

— Чойни учрашувдан кейин ичамиз, — деди.

Қамтарона безатилган дала шийпонига чиқиб батариб терилган стуллардан жой олдик. Учрашувни туман маданият бўлимининг вакили Ҳурматой Қудратова бошлаб берди. Кейин каминага сўз берилди. Гапни гуллар шаҳри Наманганнинг таърифини келтириш ва косонсойлик пахтакорлару, миришкор қобгонларнинг шаънига илқ сўзлар айтиш билан бошладим. Наабат Файзулла акага етганда у Косонсой ҳақида ўзи қоралаган шеърини

ўқиб берди. Сўнг шўх янграган таронага ҳамоҳанг қўшиқ бошлади. Олдинига қизлар, аёллар бироз йиманиб туришди. Кейин бирин-кетин даврага тушиб рақс гулшанига шўнғиб кетишди. Товус мисол қанот ёзиб бутун борлиги билан ўйнаётган лобарларни кўриб мана шу гўзаллар, бели дол, қўли қадоқ пахтакорлар — рақсга мос эркин ҳаракат қилаётган мана шу бармоқлар ўзининг мўъжизавий кучи билан «оқ олтин»дан хирмон яратаётганига ҳеч бир ишонгимиз келмасди. Бу дилбарларнинг ҳар бирига термула туриб ҳавасинг келади. Беихтиёр ёшлигини кўмсайсан. Унисидан буниси, бунисидан унис мунис ва гўзал. Агар бизга қолса гуллар шаҳри деб ном олган Наманганга, «Гўзал қизлар, аёллар шаҳри Наманган» деган яна бир таърифини беришни истардик. Шу тобда ҳаёлимга доғистонлик шоир Расул Ҳамзатовнинг қуйидаги сўзлари келди: «Эй аёл, сени сеувгучинг ўн мингта бўлса, биттаси менман. Эй аёл, сени сеувгучинг мингта бўлса биттаси менман. Эй аёл, сени сеувгучинг юзта бўлса, биттаси менман. Эй аёл, сеувгучинг битта бўлса — ўша ҳам менман».

Булбуллар ичра тинмас жаҳонман, Ҳамон ёнингданман, танангда жонман. Агар ошиқларнинг ўн мингта бўлса Билгингиз аларнинг сардори менман.

Ха, бу гўзалларни фақат алл қоматли йигитларнинг сардорлари севишга ҳақли. Бундай шарафга эришганлари эса ўзларининг ҳақиқий сардорлар шохсусласидан жой олган бахтли инсонлар деб аташга ҳақлидирлар.

Ўртада «Муножот» куйи янграши билан ҳамма бир зум жимиб қолди. Завқ-шавққа берилиб кетганимданми, ёки шу куй азалдан юрагимнинг майин толарини қитқилашиданми, билмайман, ҳар қалай қандай қилиб ўрнимдан туриб кетганимни, овозни-горни Файзулла аканинг қўлидан олиб, Ўзбекистон Қаҳрамони, халқ шоири Абдулла Ориповнинг «Муножотни тинглаб» шеърини бошлаб юборганимни билмайман.

Шеър ниҳоясига етиб, гулдурдос қарсак янграганда ўзимга келдим. Шундан кейин Файзулла ака «Муножот» кўшигини бошлади. Кетма-кет уни «Тановар»га улади. Энди эрқагу аёл баравар рақсга тушиб кетганди.

Куй охангига мос хирмон этаётган бу рақс шайдолари агар моҳир мураббий нафасини тўйсалар борми, улар орасида қанчадан-қанча эл севаган раққослар, Маъмураҳон, Муаззамхонлар чиқиши аниқ эди. Лекин уларнинг кўз очиб кўргани дала, билгани пахта, қилгани меҳнат, кўзлагани оила. Шу қасбни улар бошқасига алмаштиришни исташмайдими. Чунки бу лобарларнинг суяғи меҳнатда қотган, далада қатта бўлишган.

Тахминан икки соат янграган шўх куй ва рақслардан сўнг савол-жавоблар бошланди. Файзулла ака ҳам, камина саволлар гирдобиди қолдик. Уларга жавоб бериб улгуролмасдик. Шу офтобда қорайиб меҳнатда чиниққан, кундузи дала, кечаси оила ташвишдан ортмаган инсонларни санъат, матбуот оламига шу қадар қизиқишни бизни хайратга солди. Улар қай қат топиб теле-визор қўришадими, қачон матбуот янгиликлари билан танишишадими. Бунисини билмадикми лекин берилаётган саволлар уларни бу ҳар иккала соҳанинг яхшигина билимдони эканликларини кўрсатиб турарди. Айниқса исми жисмига монанд Моҳираҳон исми қизанинг «Акажон, биз ҳам «Тошкент оқишони»ни ўқигимиз келади. Газетага обуна бўлишга ёрдам беринг», деган сўзлари ҳатто косонсойлик ўқувчилар ўртасида ҳам «Оқшом»нинг ўзига яраша ўрни бор эканлигини кўрсатди.

Кечки пайт алла паллада қайтсак бош шифокор Мухаммадалихон бизни дарвоза олдида қаршилаб: — Сизларни дам олдирамиз, деб қайтага чарчатиб қўйяпмиз шекилли, — дея кутиб олди. Миннатдорчилик билдириб дам олишимиз қайтага мароқли ўтаётганлигини айтди. — Билмасам, иш...

—Майли кечки овқат пайти бўлди. Сизларни ошхонадан қолдирмай. Эртага суҳбатлашамиз, — дея биз билан хайрлашди.

Кечки таом пайти Ҳожи бобо (биз бу камтарин инсон — Ҳожи ота билан келган кунимиздан бошлабқо қадрдонлашиб қолган эдик) бир сўзни айтиб қолди. —Сихатгоҳимизда бир нохуш хабар тарқалиб қолди. Кунни кеча бу ерга дам олгани келган бир онахонимиз 17 минг сўм пулини йўқотиб қўйибди. Ёши ўтиб қолган бир инсонни кўра-била туриб бундай ночор аҳволга ташлаб қўйиш яхши эмас. Шунинг назарда тутиб дам олувчиларимиздан шу

онахонга баҳоли қудрат қўлларидан келганча ёрдам беришларини илтимос қилмоқчимиз. Сизлар нима дейсизлар, — деб қолди.

Розилик билдирдик. Шундан кейин Ҳожи бобо ўрнидан туриб ўтирганларга бор гапни етказди. Ҳамма чўнтагин

Шарқ дурдоналари

ОЗ-ОЗ ЎЎЎЎЎ
Домо бўлур...

Сўзни ҳокимлардан эшит, суҳбатни донолар билан қил, саволни олимларга бер. Ҳақимлар сўзида маърифат жам, донолар суҳбатида бойлик. Олимлар жавоби саломатлик йўлидир.

Байт:

Оқил билан бўлсанг
ҳамсуҳбат,
Ҳар ишда мақсаднинг
бўлғай муассар.
Нодондан қўлингни
ювгил тезгина,
Ахлатда дурдан
бўлмағай асар!

Қуйидаги беш ҳислат билан ўзига оро берган киши энг фозил кишидир. Биринчи — дустини севиб билан, иккинчи — ҳалққа манфаат етказиб билан, учинчи — ёмонликдан узоқ бўлиб билан, тўртинчи — одамлардан таъма ипини узиб билан, бешинчи — ўлимни мардонна қутиб билан.

● Кайс ибн Сойибанинг ўғлига қилган насиҳати:

— Эй ўғлим, шундай масал бор: Сен менга зулм қилсанг, сенга ҳам қилгувчилар бор. Шу мақолга амал қил, ҳеч кимга зулм қилма, молу давлатдан ҳазина қилмай, илму хунарни ҳазина қил. Дўсту биродарларининг ўзингдан узоқлаштирма, ҳар бир ишни маслаҳат билан адо қил.

● Бир кишига ҳада олиб боришса, у асло қабул қилмас эди. Ундан сабабини сўрадилар, у айтди:

— Ҳада беришнинг икки сабаби бор. Бири шуки, биздан ҳада берувчига ҳеч қандай манфаат етмай қолган, шунинг учун ҳада эвазига биздан бирон нарса талаб қилмоқчи, иккинчиси шуки, биздан бирон манфаат кўрган. Ҳада орқали яна ҳам каттароқ фойда толмоқчи, ҳар икки ҳолда ҳада олиш нодурустдир.

● Бир дошманднинг ўз ўғлига насиҳат қилганлари:

— Эй ўғлим, қилаётган ишинг қилганига гуноҳ бўлса ҳам, уни ҳеч қачон кичик деб санама. Одамларга яхшилик қилишнинг толиби бўл, ундан сенга яхши фойдалар етади. Кучинг борлиги учун душманни ҳадеб эзаверма, пайт пойлаб, жонидан тўйғач, сени ҳалок этиши мумкин. Одамнинг ёлгончи эканини била туриб, айтган гапидан жон бордур деб ўйлаб, унинг сўзига қараб иш тутма, шубҳали ва гумонли ишларга қўл урма, сўровчини ноумид ҳолда қайтарма, ўзинга ёқмаган нарсаларни бировга раво кўрма, бировга қилинган яхшилик ёки ёмонлик қуни келиб ўзинга қайтишини эсдан чиқарма.

● Эй фарзанд, билгинки, мунофиқ ва ҳасадгўй кишилар таъсири яхши одамларни йўлдан чиқаради, доно одамлар суҳбати эса кишига боқий умр бахш этади. Беҳуда сўзлар айтилаётган мажлисга тушиб қолсанг, бундай мажлисдан қоч.

● Эй фарзанд, агар дунёда доимо тараққий қилай десанг, соф дил бўл, умрингни фақат мол учун сарфловчи бўлма. Ёмон кишилар билан уфатчилик қилма. Ҳеч қачон бадгумон ва эгри фикрли бўлма. Бадгумонлик сени барча дўстларингдан узоқлаштиради ва ёлғизлатиб қўяди.

Тошкентдаги Алишер Навоий номидаги опера ва балет катта академик драма театрида миллий ракс ва хореография мактаби талабалари илк бор мумтоз балет намуналарини намойиш этдилар.

ҚАДДИРҒОЧЛАРНИНГ ИЛК ПАРВОЗИ

Бундай концертлар нафақат ижрочилар, балки томошабинларда ҳам катта ҳаяжон уйғотади. Зеро, эндигина катта сахнага қадам қўяётган ёш йигит-қизлар хореография соҳасида тўплаган билимла-

ри, маҳоратларини муҳлислар эътиборига ҳавола этишмоқда. Санъатда самимийлик ҳоҳида юксак маъзорида юқори баҳо-хоратдан. Шу боис ҳам томошабинлар ёшлар ижодига алоҳида қизиқиш билан қара-

шади. Агар замонавий балет бугуннинг шиддатини акс эттирсин, мумтоз балет инсоннинг абадий орзулари тимсолидир. Ёш санъаткорлар кеча давомида ўзларининг ноёб маҳоратларини намойиш қилишди.

ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАР
ВА ЎҚИТУВЧИ

Пойтахтнинг Сергели туманидаги Мактаблараро ресурс марказида таълим соҳасининг навбатдаги ривожланиш босқичида компьютер ва ахборот технологияларини ўқув жараёнларига татбиқ этиш масалаларига бағишланган анжуман ўтказилди.

Айни кунда интернет бутунжаҳон тармоғи салоҳиятли, истиқболли, оммавий ахборот воситаси сифатида эътироф этилган. Мамлакатимизда интернет бутунжаҳон тармоғидан фойдаланиш борасида илк қадамлар 1996 йилда қўйилган эди. Бугунги кунда бу тармоқдан 353 минг нафар ўзбекистонликлар фойдаланмоқда. Компьютер ва интернет тармоқларидан фойдаланиш замонавий шартларида ўқитувчилар фаолиятининг асосий омилларидан ҳисобланади. Дарс ва дарсдан ташқарида тадбирларга тайёргарлик кўришда интер-

нетдан фойдаланиш жуда қулай ва самаралидир. Бу меҳнатни ижодий жараёнга айлантиришнинг муҳим шарти ҳисобланади. Афсуски ҳамма ўқитувчилар ҳам компьютердан фойдалана олмаптилар. Анжуманда вилоятлардаги мактаблар ўқитувчилари ҳам иштирок этди. Замонавий технологиялар ўқитувчиларни аллақачон жондорлиқ билан қўллаётган компьютер инқилобига жалб этмоқда. Бундай тадбирлар ўқувчиларни юқори сифатли таълим олишларида жуда муҳимдир.

“Туркистон-пресс”

БАКАЛАВРЛАР
ИЗЛАНИШЛАРИ —
АМАЛИЁТДА

“Тошкенттўқимачи” акциядорлик жамиятининг 2-иш йиғирув фабрикаси янги замонавий қурилмага эга бўлди. “Кроссел” русумли ускуна пахта толаси тозалаш сифатини аниқлашда муҳим ўрин тутади.

У Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти йиғириш технологияси кафедрасининг бир гуруҳ бакалаврлари томонидан ўрнатилди.

— Янги техника ва технологияни яратиш, тўқимачилик маҳсулотларининг сифатини аниқлаш, уларни сертификациялаш мавзуларига бағишланган тадқиқотлар устида иш олиб боришда олий ўқув юртимиз талабалари фаоллик кўрсатишмоқда, — деди институт илмий тадқиқотлар бўлими бошлиғи, доцент Умида Мақсудова “Туркистон-пресс” муҳбирига. — “Кроссел” қурилмасини ўрнатишда ҳам иқтидорли бакалаврларнинг илмий тажрибаси қўл келди.

“Гилам маҳсулотлари учун арқоқ ипи ишлаб чиқариш”, “Электрон ўтказувчанлик хусусиятига эга бўлган тўқимачилик маҳсулотлари” каби мавзулардаги илмий ишлар ҳам бакалаврларнинг ютуғи бўлди.

Мазкур изланишлар олий ўқув юрти негизда “Пахта тозалаш, тўқимачилик ва енгил саноатнинг ривожланиш истиқболлари” мавзuida ўтказилган республика илмий-амалий семинарида юқори баҳоланди.

Дуқай, янгилик!

“ҚАДАМ-БАҚАДАМ” АМАЛДА

Фан тараққиёти фикр эркинлигига асосланса, таълим ана шу фикр эркинлигини ёшларда шакллантиради. Ёшларни таълим-тарбия жараёнида ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, уларда ижодий тафаккурни шакллантириш, бойитиш, ривожлантиришга эътибор кундан кунга кучаймоқда.

Жорий йилда Тошкент вилояти, Бўстонлик тумани, “Билдирсой” оромгоҳида Очик жамият институти Қўмак жамғармасининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси ва Халқ таълими вазирлиги “РЕАКС” лойиҳаси доирасидаги “Қадам-бақадан” дастурий семинар-тренинги ўтказилди.

Бир ҳафта давомида тажрибали мутахассислар “Қадам-бақадан” дастурининг моҳияти, бола шахсига йўл топиш, ота-оналарни таълим жараёнига жалб этиш, бола қобилиятини ривожлантириш ва унга индивидуал ёндашув, математика ўқитишнинг қизиқарли методлари, интерфаол усуллар ҳақида суҳбат-маърузалар ўтказилди. Қизиқарли лойиҳалар тузиш, синов-тажриба ишлари олиб боришди, турли мавзуларда китобчалар ёзиш, янги дастур асосида таълим ишлари олиб бориладиган синфхоналари макетларини ишлашди, сўнг тақдирот ўтказилди. Семинар-тренинг сўнггида барча семинар қатнашчиларига сертификатлар топширилди.

Шундай сертификатлар Чилонзор туманидаги 114-мактаб директори ва ўқитувчиларига ҳам берилди.

2003-2004 ўқув йилидан 114-мактаб даргоҳи остонасига илк бор қадам қўйган 1-“б” ва 1-“в” синф ўқувчилари ўқишни дастур асосида бошлашди.

— “Қадам-бақадан” дастури болаларни ўқитишга мўлжалланган стандартларни яратиш ниятида ишлаб чиқилган бўлиб, унда педагог болаларни ўқитиш жараёнини енгиллаштирувчи, уларнинг шахсий эhtiёжларига, қизиқишларига жавоб берувчи, таълим беришнинг турли кўринишларини ўз ичига олган усуллардан фойдаланишни керак, — дейди 1-“б” синф ўқитувчиси Машхура Холмухамедова. — Берилган стандартлар айрим

шахслар, мактаблар ва ҳамжамиятларнинг барча болаларга сифатли таълим беришни йўлга қўйишга қаратилган саъй-ҳаракатини қўллаб-қувватлайди. Стандартлар “Қадам-бақадан” дастуридан кўзланган мақсадни ёритар экан, дастурда барча болалар ва уларнинг оилалари қатнашишини таъминлашга, шунингдек алоҳида

талабга эга болалар фойдасини ўйлаб, уларнинг муҳитга мослашишига ёрдам беради. Дарс бериш жараёнидан шуни сездики, ҳақиқатда болалар мустақил фикрлашни, мустақил ижодий иш бажара олишни, ўртоқларини ҳурмат қилишни ўрганди. Дарс давомида ҳеч зериктирмайди, аксинча янаям қизиқувчанлик билан кўпроқ билим олишга интиляди.

Биз ўқитувчилар дастурга амал қилган ҳолда янгидан-янги маълумотлар тўплаш, хилма хил ўйинлар тузишни режалаштиришимиз лозим. Болалар аввалига бироз қўйналишиди, аммо ҳозир яхши ўзлаштиришди.

Бундан ташқари, ота-оналар келиб, машғулотлар олиб боришди, болаларни

назорат қилиб туришди, синфхонамизни жиҳозлар, болаларни ўқув куроллари билан таъминлашда бизга яқиндан ёрдам беришапти. Дастурининг асосий воситалари ҳам айнан ўқувчи, ўқитувчи ва ота-она ҳисобланади.

Ҳар бир боланинг ривожланиши кун сайин, ҳафта сайин ҳар томонлама кузатиб борилади. Ҳеч бир бола эътиборсиз қолмайди. Кузатув дафтариди индивидуал кузатишлар тафсилоти ёзиб борилади. Мустақил ёзма ишларини шахсий папкаларига солиб борамиз.

Синфда математика, ўқиш, санъат, драма каби марказлар ишлайди. Мустақамлаш дарсларида ўқувчилар гуруҳларга бўлиниб, мустақил вазифаларни бажаришади. Гуруҳ аъзолари ҳар бир вазифани ҳамкорликда маслаҳатлашиб, бир-бирига ёрдам бериб бажаришади. Илоҳи борича, мавзунинг ҳаётий мисоллар билан тушунтиришга ҳаракат қиламиз. Мавзу бир дарс мобайнида 3-4 фанга боғланиб ўтилади. Аникроғи, ҳар бир гуруҳ берилган вақт ичида марказларда ишлашади. Бу усул албатта болаларнинг тафаккурини юксалтиради, бир-бири билан дўстлашишига туртки бўлади. Мақсадимиз ҳам ўқувчиларни гуруҳ бўлиб, муаммоларни ечишга, узаро ҳамкорлик, ўзига ишонишга ўргатишдан иборат.

Биз ўқитувчилар билан “Қадам-бақадан” тўғрисида яна анча гаплашдик. Уларнинг галдаги режалари, мақсад ва орзулари хусусида ўртоқлашдик. Мактабга қайтар эканмиз, бу янгиликлар келажагимиз бўлган болаларнинг дунёга янгича назар билан қарашларига, теварак-атрофга бефарқ бўлмай ўсишларига яна бир марта ишонч ҳосил қилдик. Бизингча, бундай янгилик, қулайликларни фақат қўллаб-қувватлаш керак.

Мунаввара РАҲМОНОВА,
Ўзбекистон Миллий
университети талабаси.
СУРАТДА: 144-мактабнинг
1-синфда ўқувчилар ота-оналар
билан фан ва математика марказида
машғулот ўтишмоқда.

Мурфа олам ФУТБОЛ ЭСТРАДА ЭМАС

Кичик лиганинг ўйинчиси Доменико Онофрио ўзининг «жамалак соч»ларини қисқартиришдан бош тортганлиги учун ўйинлардан четлатилди. Бу эса бутун Италия футболда норозилик шов-шувларни туғдирди. «Газетта делло спорт» рўзномасининг ўқитишича, «Матера» клубининг раҳбарлари футболчида сочини тартибга солишни каттиқ талаб қилишган. Онофрио айтилган муддатда талабини бажармагач, даставвал машқлардан четлатилди. Бунинг устига жамоада ҳам унга қарши шундай мухитни яратдики, йигитча барбери кўркам сочлари билан хайрлашшига, тўғри келди. Шундан сўнг у дардини журналистларга тўкиб солди.

ТЎЙГА — ГОЛ БИЛАН

«Краковия» клубининг иккинчи жамоасида ўйновчи поляк футболчи Марчин Ханкович ўзининг уйланиш тўйи кунини ҳам футбол ўйнаб, навбатдаги голини киритди. Йўқ тўй тўхтаб қолмади. Краков шаҳрида никоҳ маросими бўлаётган чоғда унинг жамоадoshiлари 150 километр узоқликдаги Сталова Воля деган жойда учрашув ўтказаятган эдилар. Улар Марчинни олиб кетиш учун машина йўлладилар. Кўёв бола ҳам тўйдан «бир соатга» рухсат олиб, зумда етиб келди. Храпкович майдонга тушган, дарров гол уриб, ҳисобни оширди. Шундан сўнг мураббий уни бошқа ўйинчи билан алмаштирди. Марчин кўп ўтмай Краковга етиб келди ва тўй тантаналари давом этди.

Мана бунинг ҳақиқий футболчининг тўйи деса бўлади.

ГИБРАЛТАР ОСТИДАН ЙЎЛ

Ла-Манш бўғози остидан ўтган ер ости йўли Европа билан Буюк Британияни боғлагани ҳақида кўпчилик билади. Аср қурилиши деб номланган бу гоғтада ажойиб туннелни қурганларга офарин демай илож йўқ. Бироқ, ундан ҳам ғаройиб фикрни амалга оширишга бел боғлаганлар ҳам топилди. Аслида, Европа билан Африкани бир-бирига улашни қадимги даврдаёқ одамлар ўйлашган. Ҳар бир орзу ўзининг ижросини топар экан. Испаниялик ва марокашлик лойиҳачи ташкилотлар Гибралтар бўғози устига кўприк қуриш фикридан воз кечиб, ер ости йўли яратишни ўйлаб қолдилар. Ер ости йўлининг узунлиги 38 километрни ташкил этади. Унинг 28 километри денгиз тубидан ўтади. Ер ости йўли поездлар юришига, автомобиллар қатновига мослашган. У 2005 йилга бориб фойдаланишга топширилади. Мабодо лойиҳачиларнинг фикри амалга ошса ер ости йўлидан йилга 10 миллион йўловчи, 3-5 миллион тонна юк ташилади, 1,5 миллион донга автомобиль қатнайди.

Мулоҳаза

ҚАРС ИККИ ҚЎЛДАН

Ёшларнинг замонавий билим асосларини эгаллашлари учун йўлида мамлакатимизда кенг қўламдаги ишлар амалга оширилмоқда. Қасб-хунар коллежлари, академик лицейлар қурилиб, фойдаланишга топшириляпти. Чет элларда таълим олаётганларнинг сони ҳам ортиб бораёттир. Улар фаннинг турли йўналишларида изланиб, юртимизнинг равиққа топишига ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар. Буларнинг ҳаммасига билим ўчоғи, яъни мактаб асосий омил бўлиб хизмат қилади.

Гуруч курмаксиз бўлмаганидек, яхши таълим берадиган, ўз касбига фидойи, ҳалол, виждонли ўқитувчилар билан бирга юзак, тез-тез дарсларини қолдириб турувчи муаллимлар ҳам йўқ эмас. Шунингдек, билимга чанқоқ, қобилиятли ўқувчилар орасида ҳам дангаса, дарсдан қочувчилар топилади. Лекин баъзан ўқинишга иштиёқи йўқ ўғил-қизлар касрига аълочи ўқувчилар қолиб кетиши кишини ачинтиради. Шундай пайтда ўқитувчилар ҳам «сенга гапиргандан, деворга гапирган яхши» қабилда дарс ўтадилар. Ахир, синфда қандай ҳолат бўлмасин, муаллимнинг вазифаси — ўқувчиларни ўз фанига қизиқтира билиш эмасми? Аксариат ёшлардан «Дарс бўлмасди», «Ўқитувчим келмади» каби сўзларни кўп эшитамиз. Бу ҳол ўқувчиға юқорида биз айтиб ўтган дангасалик, дарсга кирмаслик каби иллатларни юқтирмайдими?! Бунда мактаб раҳбарларининг педагог-кадрларни тўғри танлай олмаётганлари каби камчилари ҳам бор, албатта.

Шуларни ўйлар эканман

ўзимнинг мактаб даврларим ёдимга тушади. Тарих фанида жудаям қизиққанам туфайли, ҳеч ҳам дарс қолдирмас эдим. Устозимиз дарсни шундай ўтардиларки, худди ўша даврларга бориб қолгандек, воқеалар кўз олдимизда гавдаланарди. Барча ўқув масканларида бўлгани каби бизнинг синфимизда ҳам шўх, тўполончи болалар йўқ эмасди. Ҳаттоки ўқитувчимиз уларнинг жим ўтиришлари учун таъсир чораларини ҳам билардилар. Шу боис ерга урсанг, осмонга сапчийдиган болалар тарих фанида бутун вужудларини қулоққа айлантириб дарс тинглашарди. Улар ўтилган мавзунини шундай моҳирона тушунтирар эдиларки, уйга бориб китоб varaқлашга ҳолат қолмасди. Ҳатто «иккичи» ўқувчилар ҳам мавзунини пухта ўзлаштириб, «аъло» баҳо олишарди.

Юқори синфга ўтганимизда тарих ўқитувчимиз алмашди. Энди дарслар бошқача тус олди. Баъзида дарс бўлар, баъзида эса йўқ. Ўқитувчимиз дарс мавзусини доскага ёзиб, китобдан кўчириб олишимизни

сўрардилар. Айримлар дарсдан совиб, китобни уйга ташлаб келишни одат қилишди. Ўтилатган дарс мавзунини кўчирган кўчирарди, китоби йўқлар эса ўзингизга маълум. Дарс зерикарли бўлганидан шовқин-сурон авжга чиқарди. Туппа-тузук ўқиётганларнинг баҳолари пасайиб кетди.

Демак, ўқитувчи ўз фанига ўқувчини қандай қизиқтира олиши бу унинг ўз касбига фидойилиги ва маҳоратига боғлиқ экан.

Баъзида одамлардан: «Олдин мактабда дарс яхши ўтилмайди, боламни гимназияда ўқитаман» деган гапларни эшитиб қоламиз. Нега энди гимназия, лицейларда дарслар чуқурлаштирилган бўлади-ю, олдин мактабларда эса йўқ? Тарихга назар солсак, қанчалар-қанча олим фузалоларимиз олдин мактабларда сабоқ олишган-ку!

«Устоз отандек улуғ» дейишади. Шундай экан ўқитувчиларимизнинг зим-маларига катта масъулият юкланган. Ёш авлоднинг таълим-тарбияси уларга ишониб топширилган экан, демак устозлар шунга яраша виждонан бу ишонччи оқлашлари керак. Қарс икки қўлдан деганларидек, ота-оналар ҳам фарзандларидан хабардор бўлиб туришса ёмон бўлмасди. Шундагина келажагимиз эгалари — ёшлар ҳар томонлама баркамол бўлиб етишишларида шубҳага ўрин қолмайди.

Зилола МАННОПОВА

«ИРГИДРОМАШ»НИНГ ИМКОНиятлари КАТТА

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Европа тикланиш ва тараққиёт банки иштирокида «Дизель локомотивлари паркинни замонавийлаштириш» лойиҳаси бўйича хорижий инвестициядан фойдаланиш самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига мувофиқ бозор иқтисодида мослашолмай, банкрот ҳолатига келиб қолган «Иргидромаш» очик акциядорлик жамияти «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акциядорлик компанияси ихтиёрига ўтказилди. У «Ўзтемирйўлмаштаъмир»нинг шўба корхонаси сифатида фаолият кўрсатади.

«Иргидромаш» заводи катта ишлаб чиқариш имкониятларига эга. Бу ерда ўта мураккаб операцияларни бажаришга қодир қудратли дастгоҳлар мавжуд. Уларни қайта ишга тушириш ва замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш орқали юқори самарадорликка эришиш мумкин.

Компания тизимидаги корхона ва ташкилотлар раҳбарлари иштирокида ўтган мажлисда мазкур корхона иқтисодий танглик ҳолатидан олиб чиқишга оид чора-тадбирлар режаси ишлаб чиқилди.

ТИЖОРAT ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 13 ноябрдаги 391-сон «Ярмарка савдосини ташкил этишни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ва 2003 йил 30 октябрдаги 04-7-78-сонли кўрсатмасига биноан шу йилнинг 18-21 ноябрь кунлари Тошкент шаҳридаги «Ўзқўргазмасавдо» акционерлик жамиятининг катта павильонида «Ўзмева-сабзавотузмасаноатхолдинг», «ЎзМАДпаранда» холдинг компаниялари, «Ўздонмахсулот» давлат акционерлик корпорацияси, «Озиқовқатсаноат», «Ёғмойтамакисаноат» уюшмала-

ТИЖОРAT ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ри, «Ўзгўштсўтсаноат» давлат акционерлик уюшмаси ва «Ўзбексавдо», «Ўзбекбирлашув» акционерлик компаниялари томонидан 2004 йилда ишлаб чиқариладиган сут, гўшт ва гўшт маҳсулотлари, қандолат ва макарон маҳсулотлари, спиртли ва алкогосиз ичимликлар, консервалар, қуруқ ва қайта ишланган мева-сабзавот ҳамда бошқа озиқ-овқат маҳсулотларга республика ҳудудида жойлашган мулкчилик шаклидан қатъи назар, истеъмолчилар билан шартномалар тузиш улгуржи-савдо ярмаркаси ўтказилади.

Ярмарка манзили: Тошкент шаҳри, 700174; Беруний кўчаси, 417. тел: 139-46-97; 139-49-00.

**«Ўзбексавдо»
Ўзбекистон акционерлик
компанияси**

Тошкент шаҳар, Юнусов бод туман ҳокимлиги томонидан Саидова Саида Файзуллаевна номига берилган № 1020033 рақамли савдо гувоҳномаси йўқолганлиги сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»

Эълонлар шанба ва якшанбадан ташкари ҳар кун соат 9.00 дан 17.30 гача қабул қилинади.

Маълумотлар учун телефон: 133-28-95.

Факс: (3712) 133-29-09.

Кўнгл учун му-
сика, мулоҳаза
учун ахборот. Пой-
тахт ўз радиосини
танлайди «Пой-
тахт-Информ».

Спорт

Тошкентликлар — шохсупа ўрида

Теннис бўйича Ўзбекистон Кубогининг тўртинчи турида Хоразм ва Жиззах жамоалари ўзаро куч синашгандан кўпчилик мухлисларнинг хабари бор албатта. Шунинг алоҳида таъкидлаш жоизки, ҳар йили уюштирилаётган Ўзбекистон Кубоги мусобақаларида тошкентлик ва фарғоналик теннисчилар бошқалардан кўра маҳоратлироқ эканликларини исботлашмоқда. Сабаби, шу пайтгача уч марта ўтказилган ушбу нуфузли турнирнинг барчасида финалга Тошкент шаҳри ва Фарғона вилояти жамоалари чиққан, аммо ҳар сафар пойтахтликларнинг қўли бандон келган. Бу сафар ҳам ушбу анъана бўлиб қолди. Ўзбекистон Кубогининг финалида яна бир-бирига рубаруб келган тошкентликлар ҳамда фарғоналиклар қўли билан ўйнашди. Бу сафар ҳам ушбу анъана бўлиб қолди. Ўзбекистон Кубогининг финалида яна бир-бирига рубаруб келган тошкентликлар ҳамда фарғоналиклар қўли билан ўйнашди. Бу сафар ҳам ушбу анъана бўлиб қолди.

Тошкент шаҳри — Фарғона вилояти. Сергей Каак — Андрей Хлебников 6/4, 6/0.

Румил Галиев — Денис Салимов 6/2, 6/2.

Сергей Каак, Константин Цой — Денис Салимов, Тимур Ганиев 6/2, 6/2.

Константин Цой — Тимур Ганиев 6/0, 6/2.

Сергей Каак — Денис Салимов 6/2, 6/2.

Грециядан хушхабар

Мамлакатимизнинг етакчи жамоаси «Пакхаткор» таркибиде тўп суриб ўз вақтида ўзбек футбол ишқибозларининг ёқимтойига айланиб улгурган Василе Хадзипанагиснинг 1976 йилда ўз ватани Грецияга қўнаб кетганидан барчанинг хабари бор албатта. Кўп йиллар Грециянинг «Ираклис» клубида мохирлик билан тўп суриб Грециянинг энг яхши футболчилари ва мамлакат кубоги соҳиб бўлган собиқ пакхаткорчи Хадзипанагис олинган хушхабарга кўра сўнгги 50 йил ичида Грециянинг энг зўр футболчиси деб эътироф этилди. Энди унга УЕФА қароргоҳида махсус соврин топирилди.

Ақбар Йўлдошев

Ижтимоий ўзаро ёрдам «Меҳрибонлик» ногиронлар жамоатчилигининг Собир Раҳимов туман бўлими жамоаси Ижтимоий ўзаро ёрдам «Меҳрибонлик» ногиронлар жамоати Миробод туман бўлими раиси

Эркин СОДИКОВНИНГ

вафот этганиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзолари ва қариндош-уруғларига чуқур таъзия изҳор этади.

17-сон шахар клиник касалхонаси маъмурияти, касаб ва ушма-си ташкилоти ва жаррохлик бўлими жамоаси жаррохлик бўлими врач-жаррохи Моҳир Мухамедович АХМЕДОВНИНГ онаси

ГУЛСОРА аянинг

вафот этганиги муносабати билан марҳуманинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор этади.

ХАЛҚАРО ЎЙИНЛАР ФЕСТИВАЛИ

Токио шаҳрида анъанавий VI халқаро ўйинлар фестивали ўтказилди. Унда ўзбек миллий ўйинлари ҳам кенг намойиш этилди.

Қизиқарли томони шундаки, жаҳоннинг турли мамлакатларидаги болаларнинг миллий ва дала ўйинлари шаклдан ҳар хил бўлсада, улар мазмун ва моҳият жиҳатидан бир-бирини деярли такрорлайди. Ҳатто ушбу ўйинларнинг номларида ҳам бир қадар ўхшашликлар мавжуд. Буни Япония Ёшлар ассоциацияси Ўзбекистоннинг Япониядаги элчихонаси ҳамкорлигида ташкил этган фестивал чоғида ҳам аниқ кузатиш мумкин эди.

Мисол учун ўзбек болаларининг сеvimли ўйини бўлиб «чиллак-таёқ» дунёнинг турли бурчакларида, айниқса, Осиё мамлакатларида ҳам кенг тарқалган экан.

Фестиваль чоғида япониялик болалар ўзларининг ўзбекистонлик тенгқўлларини ўйнайдиган турли ўйинлар билан яқиндан танишишди, Ўзбекистон Республикасининг давлат рамзлари — миллий байроқ ва гербнинг мазмуни, мамлакатимизнинг жуғрофий жойлашуви тўғрисида ах-

борот тинглашди, ўзбек тили сабоқларидан баҳраманд бўлишди.

Дарвоқе, миллий ва дала ўйинларининг ҳар бири ўзига хос тарихга эга бўлиб, улар аксарият ҳолларда юз йиллар оша аждодлардан авлодларга ўтиб келмоқда. Бу каби ўйинларнинг асл келиб чиқиши, уларнинг болалар тарбияси ва соғлиғини мустаҳкамлашдаги аҳамияти ҳақида қатор мамлакатларда, хусусан, Ўзбекистонда ҳам илмий изланишлар олиб боришмоқда. Олимларимиз бу ҳақда махсус қўлланмалар ёзишган. Зеро ҳар қандай фарзанднинг улғайиши, унинг ўзини ўраб турган дунёни кашф этишида бу каби ўйинлар алоҳида ўрин тутди.

Аммо инсоният XXI асрга қадам қўйган сари у ҳаётнинг барча соҳаларида ўзгариш ва янгиликларга интилиб яшамокда. Ҳозирда нафақат ота-оналар, балки ёш болаларнинг ҳам уй шароитида компьютердан фойдаланиш имкониятлари тобо-

ра кенгаймоқда. Натижада мактаб ўқувчилари дарсдан бўш вақтларини кўпроқ компьютер ўйинларига бағишламоқдалар. Ваҳоланки, бундай ҳолат уларнинг очик ҳаёда бўлиш вақтларини кескин қисқайтириш баробарида анъанавий ўйинларнинг ёш организмни ҳар томонлама шакллантиришдаги аҳамиятини иккинчи ўринга чиқариб қўймоқда.

Япониялик кузатувчиларнинг фикрига кўра, миллий ва дала ўйинларининг ўрнини ҳеч қандай замонавий компьютер ўйинлари боса олмайди. Аксинча, улар боланинг мантикий фикрлашни чегаралайди ва, шунингдек, тез толиқиб ҳамда қўриш қўбилиятини сусайишига сабаб бўлиши мумкин. Анъанавий ўйинлар боланинг ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан етук киши бўлиб етишишида муҳим аҳамият касб этади.

Токио шаҳар марказидаги Яёги боғида уюштирилган халқаро фестивалнинг олдига қўйган мақсади айнан юқоридаги муаммоларга кенгроқ эътибор қаратишга йўналтирилгандир.

Б.АЛИМОВ,
«Жаҳон» АА,
Токио.

Саломатлик

БЕПУЛ ТЕКШИРУВДАН ЎТИНГ

Маълумки, мамлакатимизда қандли диабет касаллиги билан оғриган беморлар саломатлигини тиклаш йўлида самарали ишлар амалга оширилмоқда. Ушбу хасталикка чалинганларга албатта шифокор назоратида алоҳида парвариш ва эътибор зарур.

Бутунжаҳон қандли диабет билан оғриганлар кўнига бағишлаб ҳамма туманида жойлашган МДС клиникасида эртага қандли диабет билан оғриган барча беморлар учун бепул текширув ўтказилади. Бу текширувга қонда қанд миқдорини аниқлаш таҳлида ва қон томир жаррохи маслаҳати қиради. Беморлар клиникага келиб яна бир қарра ўзларини текширувдан ўтказишлари, малакали шифокорлардан тегишли маслаҳат ва йўл-йўриқлар олишлари мумкин.

Шуни айтиш керакки, ҳозирги кунда Ўзбекистон аҳолисининг икки фоизи қандли диабет билан оғриган. Мутахассисларнинг фикрича, яна кўпчилик ўзида шундай касаллик борлигини билимайди. Бунинг учун эрта наҳорда қон таҳлилида қанд миқдори аниқланади. Шунинг кўйида эътибор керакки, наслида шундай касаллик бўлган ёки ортиқча вазндаги, қон босими бор бўлган ҳамда қаттиқ асабийлашувчи одамларда ушбу касаллик вужудга келиши хавфи бўлиши мумкин. Касаллиқнинг бошланишидаги асосий белгилари — ташналик, сабабсиз озиш, ҳар доим ўзини ҳолсиз сезиш, бадан қичиши ва танада ярачлар пайдо бўлишидир. Ана шундай ҳолатлар аниқланганда дарҳол шифокорга мурожаат қилинг. Касаллиқни даволагандан кўра уни вақтида олдини олган осонроқдир.

(Ўз мухбиримиз)

МУНОСИБ ШОГИРДЛАР ЕТИШМОҚДА

Шаҳримиздаги «Динамо» спорт клубидан етишиб чиққан кўлаб эркин кураш усталари юртимиз шарафини янги халқаро мусобақаларда муносиб ҳимоя қилганини спорт ишқибозлари яхши билишди.

Бугунги кунда ҳам «Динамо»нинг эркин кураш секциясида кўлаб иқтидорли ёшлар тажрибали мураббийлардан кураш сирларини ўрганмоқда. Шўҳрат Тоҳиев ҳам ана шундай ғамхўр ва заҳматқаш мураббийлар сирасига қиради. У болаларга ҳар бир усулнинг қандай бажарилишини тушунтиришдан сира эринмайди, уларни бир неча мартадан кўрсатишга ҳаракат қилади. Партерда курашни сирларини ўргатиб боради.

— Албатта, машғулотларда иштирок этаётган ҳар бир болани профессионал спортчи қилмайди, бироқ бу ерда ўрганган усуллари, чиниққан ва тобланганлиги келажакда албатта ўз меъсисини беради, — дейди Шўҳрат Тоҳиев. — Энг муҳими, шогирдларим келгусида она-Ватанига муҳаббатли, эл-юрт қорига ярайдиган инсонлар бўлиб етишишга ўз олдига қўйган мақсадимга эришган бўлсам.

«Динамо»нинг кураш секциясига қатнашиш ниятидаги болаларнинг қўлиги эса мураббийнинг ўз ишига нақалар уста эканлиги, ёшлар кўнглига йўл топа олишдан далолат беради.

Дилмурод ИСМОИЛОВ

СУРАТДА: тажрибали мураббий, эркин кураш бўйича спорт устаси Шўҳрат Тоҳиев ёшларга янги усуллари ўргатмоқда. Алексей Попов олган сурат.

Шахмат оламида

ВАҚТ ЧЎЗИШНИНГ ЖАЗОСИ

1851 йилда Лондондаги турнирда махсус шахмат соатлари йўқлиги сабабли ғалағи воқеалар юз берган. Чунончи, ҳар бир партияга биттадан махсус котиб тайинланиб, у юришларни ёзиб боришдан ташқари, ўйин пайтида содир бўлган барча иқир-чиқирларни ҳам ҳисобга олиб борган. Бир столда «ўйлайвериб рақибни жонидан тўйғизаман» деган ниятдаги икки шахматчи учрашиб қолади. Ўйин бошланганига ўн соатдан ошса-да, кети кўринмасди. Бироқ бу ўйин кўққисдан «тутали», 12 соат бўлай деганда, котиб протоколга охириги марта: «Яъни иккала шахматчи ҳам ухлаб қолди» деб ёзди ва имзо чекди.

ҚАЙСИ ДОНАЛАР МЕНИКИ

Мусобақаларнинг бирида ўйналган бир партияда шундай ғалағи вазият вужудга келдики, ундаги иқир-чиқирларни аниқроқ ҳисоблаб чиқаман деб, ҳар икки рақиб ҳам ҳейтотта тушади. Шунда юриш навбати келиб, шошиб қолган

уларнинг бири ўрнидан туриб: «Хў, ҳакам, мен қанақа доналар билан ўйнапман?» — деб қолса бўладими.

ХАВОТИРЛИК

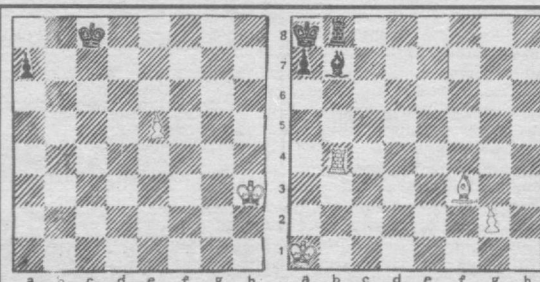
Нимцович ҳамма вақт ўзи билан ташриф қозғани олиб юрарди. Унда шундай ёзилган: «А.Нимцович — шахмат бўйича жаҳон чемпионлигига номзод». Номзодлигинингизни унутиб қўяман деб хавотирдамизми? — сўради Нимцовичдан хушмуомала репортер. — Ундай эмас. Бу ҳақда шахмат олами унутиб қўймасин дейман! — ғамгин жавоб қайтарди Нимцович.

АЖИБ МУЛОҲАЗА

1928 йили Берлинда бўлиб ўтган халқаро мусобақада қуръа ташлангач латвиялик грос-

смейстер Нимцович шундай фикр қилди: «Мен оқ ёки қора доналар билан ўйнашдан қатъий назар, ғалабага умид қиламан. Агар оқ доналар билан ўйнасам, рақибимга нисбатан ортиқроқ суръатга эга бўламан. Қора доналар билан бир суръат орта юрсам-да, бу менга рақибим қилган биринчи хотадон фойдаланишига имкон беради».

Анвар ИНОҚОВ,
шахмат бўйича спорт
усталигига номзод.

МАҲОРАТИНГИЗНИ СИНАБ КЎРИНГ

1. Оқлар бошлаб дурангга эришади
2. Оқлар бошлаб ғалаба қозонади

Муассис:
Тошкент шаҳар
ҳокимлиги

Бош муҳаррир
Ақмал АҚРОМОВ

Манзилимиз: 700000,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32

ТЕЛЕФОНЛАР:

ҳатлар — 133-29-70;
ҳалоқлар:
133-28-95, 133-11-39,
факс: (3712) 133-29-09.

Ҳажми — 2 босма тибқо офсет усулида
босилган.
5409 нусхадан босилди. Қўғоғи биринчи А-3

Душанба, сешанба, чоршанба,
пайшанба ва жума
кунлари чиқади.
Навр кўрсаткичи — 563

Ғазета Ўзбекистон Давлат
матбуот қўмитасида
10-басма билан рўйхатга олинган

Нашири етказиб берин масаллари бўйича турар жойлардаги почта
бўлимларига ёки «Тошкент почта»га — 133-74-05 телефонга
мувожаат қилинишига мумкин.

Ғазета «Тошкент оқшомининг» компьютер
марказида терилди ва саҳифаланди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси.
Қорхона манзили: «Буюк Тўро» кўчаси, 41-уй.